

PRO-ACT

**IDENTIFICARE PRO-ACTIVĂ ȘI ASISTENȚĂ
PENTRU VICTIMELE TRAFICULUI DE PERSOANE
ÎN SCOPUL EXPLOATĂRII PRIN MUNCĂ ÎN
OLANDA, MAREA BRITANIE ȘI ROMÂNIA**

IDENTIFICARE PRO-ACTIVĂ ȘI ASISTENȚĂ ÎN OLANDA, MAREA BRITANIE ȘI ROMÂNIA

CUPRINS

Rezumat introductiv	3
Abreviații	7
Introducere	8
Rezultatele cercetării	12
Identificare	12
Bune practici	12
Ce lipsește	18
Recomandări	20
Asistență	22
Acces la servicii de asistență	22
Bune practici	22
Ce lipsește	24
Recomandări	27
Adăpost	27
Bune practici	28
Ce lipsește	28
Recomandări	30
Asistența psihologică și socială	31
Bune practici	31
Ce lipsește	32
Recomandări	33
Capacitatea de a munci	34
Bune practici	34
Ce lipsește	35
Recomandări	36
Acces la justiție și consultanță juridică	36
Bune practici	37
Ce lipsește	38
Recomandări	40
Posibilități de a-și continua viața (Post-asistență, integrare, repatriere, angajare pe piața muncii)	41
Bune practici	41
Ce lipsește	43
Recomandări	43
Bibliografie	44

REZUMAT INTRODUCATIV

Despre proiect

Proiectul european Identificarea pro-activă și asistența pentru victimele traficului de persoane prin exploatare prin muncă în Uniunea Europeană (Proiectul Pro-Act) are ca scop îmbunătățirea răspunsurilor la traficul de persoane în scopul exploatarei prin muncă. Proiectul are drept parteneri trei organizații neguvernamentale din Olanda (FairWork), Marea Britanie (FLEX) și România (ADPARE). Proiectul Pro-Act arată cum funcționează mecanismele de identificare și sprijin din cele trei țări partenere și, pe baza acestei cartografieri, dezvoltă și pilotează strategii eficiente centrate pe victimă la nivelul Uniunii Europene.

Despre Raport

Acest Raport analizează constatările referitoare la mecanismele de identificare și asistență din Marea Britanie, Olanda și România și formulează o serie de recomandări pentru schimbare. Aceste recomandări reprezintă baza unui set de strategii la nivelul UE în scopul îmbunătățirii identificării pro-active și a sprijinului pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă.

Constatările cercetării se concentrează pe șapte arii principale: identificare, acces la servicii de asistență, adăpost, asistență psihologică și socială, capacitatea de muncă, acces la justiție și posibilitățile de a-și continua viața. Principalele constatări pentru fiecare din aceste arii sunt prezentate, pe scurt, în cele ce urmează.

Proiect co-finanțat prin programul Prevention of and Fight against Crime al Uniunii Europene.

Prezenta publicație reflectă exclusiv punctul de vedere al autorilor, Comisia Europeană neputând fi considerată răspunzătoare pentru utilizarea, în orice mod, a informațiilor conținute de aceasta.

3

1

IDENTIFICARE

În fiecare dintre cele trei țări partenere, inspecția pro-activă a muncii, mai ales atunci când s-a realizat printr-o cooperare multidisciplinară, a dus la creșterea nivelului de detectare a persoanelor traficate prin exploatare prin muncă. În plus, organele de aplicare a legii s-au dovedit a fi din ce în ce mai conștiente și mai pregătite pentru a identifica situațiile de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă, liniile telefonice gratuite ajutând la identificare. Foarte important este că din cercetare a rezultat că, în toate țările, comunitățile de migranți joacă un rol vital în identificare și că acestea sunt grupul-țintă principal de persoane traficate care caută ajutor.

Cu toate acestea, în timp ce inspecția muncii este considerată o modalitate eficientă de identificare a victimelor traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă, s-a evidențiat existența de resurse și constrângeri de competență care limitează eficacitatea inspectoratelor de muncă din toate țările. În principal, din cercetare a rezultat o tendință periculoasă de contopire a inspecției muncii cu controlul imigrației, ceea ce creează confuzie și teamă în rândul lucrătorilor și împiedică identificarea. De asemenea, s-a constatat că identificarea este obstrucționată și de lipsa cunoașterii indicatorilor de trafic de persoane și de o normalizare a exploatarei.

Recomandări pentru Guvern

- Să mențină distincția dintre inspecția muncii, controlul imigrației și organele de aplicare a legii;
- Să se asigure că inspecția muncii este pro-activă și dispune de resurse adecvate pentru a acoperi toate sectoarele în care este prezent traficul de persoane pentru exploatare prin muncă;

- Să asigure înțelegerea indicatorilor de trafic de persoane în rândul principalelor agenții cu atribuții în acest domeniu;

Recomandări pentru organizații ale societății civile / ONG-uri

- Să introducă sau să extindă programele de educație de la egal la egal ca mijloc de îmbunătățire a identificării preliminare / detectării.

2

ACCES LA SERVICII DE ASISTENȚĂ

Cercetarea Pro-Act a identificat o gamă largă de servicii de asistență acordate victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă în fiecare dintre țările din proiect și a subliniat rolul pozitiv al colaborării în satisfacerea nevoilor complexe.

Cu toate acestea, în toate cele trei țări, victimele traficului de persoane exploatate prin muncă au arătat o înțelegere limitată a drepturilor pe care le au în ceea ce privește sprijinul cuvenit iar unele dintre acestea nici nu acceptă, în mod real și permanent, să se implice în sistemul de luptă împotriva traficului de persoane. Acest lucru reprezintă o problemă mai ales atunci când asistența este percepută ca fiind legată de cooperarea cu autoritățile. De asemenea, victimele și furnizorii de servicii constată că durata și / sau nivelul de asistență nu sunt adecvate și că această asistență nu este adaptată la nevoile victimelor traficului de persoane exploatate prin muncă, în special în ceea ce privește diferențele de gen.

Recomandări pentru Guvern și ONG-urile furnizoare de servicii:

- Să se asigure de consimțământul permanent al persoanelor traficate de a se implica în programele de asistență.
- Asistența să asigure împuternicirea și să satisfacă nevoile exprimate ale beneficiarilor.

4

3

ADĂPOST

Pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă, accesul la un adăpost / locuință în condiții de siguranță este o prioritate în toate cele trei țări partenere ale proiectului. Existența unor adăposturi specializate pentru astfel de victime, acolo unde există, este considerată a fi un aspect pozitiv de către participanții la această cercetare.

Cu toate acestea, există o serie de limitări în ceea ce privește disponibilitatea unui adăpost pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă, mai ales dacă dreptul la adăpost depinde de statutul juridic sau de azilant al persoanei în cauză. Acolo unde există adăposturi, acestea diferă considerabil ca standarde, și faptul că sunt amplasate la distanțe mari, sunt de proastă calitate și mixte (pentru bărbați și femei) fac ca victimele să se simtă în nesiguranță, izolate și amenințate. Deseori și asistența în regim nerezidențial, acordată în afara unui adăpost, s-a dovedit a fi de o calitate și mai slabă decât cea oferită în cadrul unui adăpost.

Recomandări pentru Guvern și ONG-urile furnizoare de servicii:

- Adăpostul trebuie adaptat la nevoile persoanelor traficate, indiferent de statutul lor de imigrare
- Toate tipurile de găzduire / locuință / adăpost asigurate trebuie să urmărească abilitarea / împuternicirea persoanele traficate

4

ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ ȘI SOCIALĂ

În toate cele trei țări partenere ale proiectului Pro-Act se asigură asistență psihologică și socială printr-un sistem de asistență guvernamentală și neguvernamentală.

Cu toate acestea, în toate cele trei țări, este mai puțin posibil ca victimele de sex masculin să intre într-un program de asistență și se consideră ca având mai puțină nevoie de asistență decât victimele de sex feminin. Barierele lingvistice, inclusiv lipsa interpreților / traducătorilor și a unei interpretări / traduceri adecvate limitează oferirea unei asistențe psihologice de calitate.

Recomandări pentru furnizorii de servicii de asistență:

- **Să se realizeze cercetări / studii pentru a înțelege nevoile de asistență psihologică a persoanelor traficate în scopul exploatarei prin muncă**
- **Asistența psihologică și socială trebuie adaptată la nevoile persoanelor traficate și explicată astfel încât să se evidențieze valoarea și importanța acesteia.**
- **Să fie aplicate standarde corespunzătoare unei interpretări etice și eficiente în timpul sesiunilor de terapie.**

5

CAPACITATEA DE A MUNCĂ

În toate cele trei țări, capacitatea de a munci a persoanelor traficate este văzută ca fiind elementul central al procesului de reabilitare a acestora. Unele dintre organizațiile neguvernamentale menționează oferirea de servicii pentru re-insertie profesională, inclusiv cursuri de IT și limba engleză, cursuri de calificare profesională, calificare la locul de muncă și asistență pentru accesarea unui loc de muncă.

5

Cu toate acestea, din cercetare rezultă că restricțiile legate de dreptul de muncă sau de acces la beneficiile legate de statutul de imigrare expun persoanele traficate la riscul de re-traficare pentru că acestea ajung într-o stare de sărăcie severă și în situația de a nu mai avea un adăpost / locuință după ce asistența încetează.

Recomandări pentru Guvern și furnizori de servicii:

- **Să ofere tuturor persoanelor traficate servicii complete în vederea (re)insertiei profesionale**
- **Să asigure sprijin financiar persoanelor traficate până la momentul reangajării în muncă**
- **Să fie desemnat un manager de caz pentru persoanele traficate pentru a le facilita accesul la beneficii.**

6

ACCES LA JUSTIȚIE ȘI CONSILIERE JURIDICĂ

Din cercetare rezultă că reprezentarea și consilierea juridică sunt disponibile într-o oarecare măsură în toate cele trei țări. Compensarea victimelor este, de asemenea, disponibilă în toate cele trei țări.

Totuși, în toate cele trei țări, consultanța juridică specializată a persoanelor traficate nu este întotdeauna gratuită, mai ales în afara proceselor penale și înainte de a coopera cu autoritățile. În plus, numărul avocaților specializați în trafic de persoane este foarte restrâns și, în consecință, consilierea juridică oferită se limitează deseori la aspecte penale sau legate de imigrare. Numeroasele bariere în obținerea compensației înseamnă că doar un număr foarte mic de persoane traficate prin exploatare prin muncă ajung să obțină compensații.

Recomandări pentru Guvern:

- Să îmbunătățească accesul la compensații pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă

Recomandări pentru furnizorii de servicii de asistență și avocați:

- Să crească gradul de conștientizare cu privire la acțiunile juridice în rândul persoanelor traficate
- Să îmbunătățească accesul la consiliere juridică prin crearea de rețele de avocați specializați

POSIBILITĂȚI DE A-ȘI CONTINUA VIAȚA

În fiecare din cele trei țări, persoanelor traficate care doresc să se întoarcă în țara lor de origine li se oferă asistență pentru reintegrare. Dacă persoanele traficate rămân în țara de destinație, sunt prezentate programe de sprijin continuu care să le faciliteze integrarea.

Cu toate acestea, există puține fonduri destinate pentru astfel de posibilități de a-și continua viața și în consecință, sprijinul oferit este limitat. Programele de asistență inconsistente, combinate cu barierele de acces la un loc de muncă sigur și la adăpost / locuință, înseamnă că persoanele traficate din toate cele trei țări sunt extrem de vulnerabile la riscul de re-traficare.

Recomandări pentru Guverne:

- Să elaboreze modele de sprijin permanent pentru persoanele traficate în perioada post-asistență.
- Să alcătuiască o bază de date de re-traficare pentru a putea evalua mai bine sistemele de identificare și de asistență.

ABREVIAȚII

ACAS	Serviciul de consultanță pentru conciliere și arbitraj (Marea Britanie)
ADPARE	Asociația pentru Dezvoltarea Practicilor Alternative de Reintegrare și Educație (România)
ATLeP	Proiectul juridic Anti-trafic (Marea Britanie)
ATLEU	Unitatea anti-trafic și pentru exploatare prin muncă (Marea Britanie)
AVRIM	Repatriere voluntară asistată pentru migranți ilegali (Marea Britanie)
CICA	Autoritatea de compensare a prejudiciilor din infracțiuni (Marea Britanie)
COSM	Adăpost și asistență pentru categorii de victime ale traficului de persoane (Olanda)
DT&V	Serviciul de repatriere și ședere (Olanda)
EEA	Spațiul economic european
EMM	Centrul de expertiză pentru trafic și contrabandă de persoane (Olanda)
ESOL	Engleza ca limbă străină
EU	Uniunea Europeană
FLEX	Focus pentru exploatare prin muncă (Marea Britanie)
GLA	Autoritatea de acreditare a angajatorilor de lucrători sezonieri (Marea Britanie)
HBF	Fundația Helen Bamber (Marea Britanie)
HMRC	Departamentul regal pentru venituri și operațiuni vamale (Marea Britanie)
ICMPD	Centrul internațional pentru migrație și dezvoltare de politici
ILO	Organizația internațională a muncii
IOM	Organizația internațională pentru migrație
LAWRS	Serviciul pentru drepturile femeilor din America Latină (Marea Britanie)
ANITP	Agenția Națională împotriva traficului de persoane (România)
NGO	Organizație neguvernamentală
NHS	Serviciul național de sănătate (Marea Britanie)
NRM	Mecanismul național de referire
NSPCC	Societatea Națională pentru prevenirea abuzurilor împotriva copiilor (Marea Britanie)
OHCHR	Biroul Înaltului Comisariat pentru drepturile omului
OSCE	Organizația pentru securitate și cooperare în Europa
UN	Națiunile Unite
UKHTC	Centru pentru trafic de persoane (Marea Britanie)
UK VARRP	Program de repatriere voluntară asistată și reintegrare (Marea Britanie)

INTRODUCERE

Traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă reprezintă o infracțiune gravă, omniprezentă la nivelul întregii Uniuni Europene (UE). Multe din statele membre UE dispun de o legislație anti-trafic corespunzătoare. Dar, chiar dacă legislația este esențială, ea nu reprezintă decât una din cerințele necesare unui răspuns eficient împotriva traficului de persoane. Un răspuns cuprinzător împotriva traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă înseamnă și o identificare pro-activă a persoanelor care sunt traficate și un sistem adecvat de asistență pentru victime. Identificarea pro-activă este necesară pentru a se asigura că sunt identificate cele mai ascunse și vulnerabile victime din toate sectoarele de muncă. Asistența este importantă pentru reabilitarea psihologică, pentru compensațiile / despăgubirile legale și pentru a se asigura că persoanele traficate pot să-și continue viața, în condiții de siguranță și fără riscul de a fi re-traficate.

DESCRIEREA PROIECTULUI

Proiectul Pro-Act are ca scop îmbunătățirea răspunsurilor la traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă, la nivelul întregii Uniuni Europene, prin elaborarea de strategii europene de identificare pro-activă și asistență pentru victime. Proiectul se axează pe implicarea victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă și a furnizorilor de asistență în încercarea de a înțelege și de a răspunde mai bine nevoilor și experiențelor victimelor din câteva sectoare economice. Prezenta cercetare reprezintă punctul de plecare al acestui proces de înțelegere.

Proiectul are drept parteneri trei organizații neguvernamentale din Olanda (FairWork), Marea Britanie (FLEX) și România (ADPARE). Fiecare partener are expertiză specifică la nivel național și își va folosi cunoștințele din acest context pentru a sprijini la construcția, la nivelul întregii Uniuni Europene, a unei strategii în vederea unei mai bune identificări și asistențe pentru victimele exploatare prin muncă.

Prezenta cercetare analizează răspunsurile actuale la traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă în contextul național din Marea Britanie, România și Olanda, vizând în special modul în care persoanele traficate consideră identificarea și asistența. Acest Raport prezintă, în detalii, cele mai bune practici, ceea ce lipsește și recomandările referitoare la identificarea pro-activă și asistența victimelor.

DE CE O CERCETARE?

Această cercetare abordează câteva aspecte esențiale care reprezintă fundamentul proiectului Pro-Act:

1. Există o lipsă de conștientizare și de înțelegere a traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă în rândul majorității agenților și organizațiilor care vin în contact cu lucrătorii exploatați. Gradul de auto-identificare în rândul victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă este foarte scăzut iar victimele sunt deseori identificate prin măsuri reactive și nu pro-activ.
2. Se cunoaște foarte puțin despre nevoile specifice ale victimelor care au fost exploatare prin muncă. În cea mai mare parte, asistența disponibilă în țările proiectului este orientată către femeile victime ale exploatării sexuale. Asistența pentru victimele traficului de persoane exploatare prin muncă este, deseori, redusă și inadecvat acordată.
3. Nu există o prioritizare a rezultatelor pozitive pentru victime prin sistemele legislative la nivel național. Multe victime nu au acces la procedurile legale, inclusiv la compensații sau la pedepsirea celor care le-au exploatat. Nu sunt suficient înțelese căile legale necesare victimelor, inclusiv cele pe parte de imigrare și administrative, în așa fel încât să le permită acestora să se reabiliteze.
4. Multe dintre grupurile care acordă asistență lucrătorilor exploatați, inclusiv sindicatele, comunitățile de migranți și alte organizații de sprijin, nu cunosc sau nu lucrează cu procedurile legale de răspuns la trafic de persoane. Ca urmare, multe dintre victime nu sunt niciodată recunoscute oficial și nu beneficiază de asistență.

OBIECTIVELE CERCETĂRII

Scopul acestei cercetări este de a analiza metodele existente de identificare și strategiile de asistență a persoanelor traficate, în special în sectoarele complexe ale muncii care fac obiectul acestei cercetări. Respectiv, această cercetare cuprinde patru sectoare economice: agricultura, munca la domiciliu, construcții și servicii de curățenie. Cercetarea analizează, de asemenea, grupurile vulnerabile sub-reprezentate, inclusiv lucrătorii temporari și cei sezonieri.

Această cercetare își propune să îmbunătățească înțelegerea măsurilor pro-active de identificare a victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă de către organizațiile publice, private și neguvernamentale. În plus, urmărește să realizeze o mai bună înțelegere a experiențelor și a nevoilor individuale de asistență a victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă, prin considerarea, în mod special a: nevoilor în funcție de gen, creșterea nivelului de înțelegere și a accesului la procedurile legale și administrative și la compensațiile sociale pentru victimele traficului de persoane exploatate prin muncă; și o asistență mai bună pentru victimele traficului de persoane exploatate prin muncă, inclusiv mecanisme individualizate de suport legal, psiho-social, asigurarea unui adăpost și a stării de bunăstare. Cercetarea realizează aceste lucruri prin evidențierea experiențelor persoanelor traficate prin exploatare prin muncă și a furnizorilor de servicii, inclusiv a metodei de identificare și a naturii asistenței primite și prin analiza acestor experiențe în contextul mai larg de răspunsuri împotriva traficului de persoane. Realizând toate acestea, cercetarea își propune să ofere o nouă perspectivă asupra eficienței răspunsurilor actuale și să ofere o bază de date pentru o identificare și o serie de strategii se sprijin, mai puternice, mai bine direcționate și mai centrate pe victimă.

ETAPELE PILOT ȘI DE ADVOCACY

Rezultatele acestui studiu se vor regăsi direct în elaborarea strategiilor propuse pentru identificare pro-activă și asistență, pentru a fi pilotate în fiecare din cele trei țări ale partenerilor proiectului Pro-Act. Prin activitățile pilot, strategiile se vor testa și se vor revizui înainte de a fi finalizate și diseminate tuturor statelor membre UE.

Diseminarea studiului și a rezultatelor obținute în etapa-pilot se vor completa cu acțiuni de advocacy pentru a se asigura răspunsuri îmbunătățite în ceea ce privește identificarea și asistența la nivelul întregii Uniuni Europene. Acțiunea de advocacy urmărește: să construiască rețele noi și să consolideze rețelele existente ale societății civile care să abordeze traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă; să extindă diversitatea de organizații și instituții interesate care lucrează direct cu victimele traficului de persoane pentru exploatarea prin muncă implicate în monitorizarea și evaluarea eforturilor anti-traffic; și să îmbunătățească responsabilitatea în domeniul traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă, inclusiv în urmărirea punerii în aplicare a prevederilor Directivei UE cu privire la traficul de persoane (2011/36/EU), Convenției Consiliului Europei împotriva traficului de persoane (2005) și protocolului ONU cu privire la traficul de persoane (2000).

MODUL DE ABORDARE

Prezenta cercetare are la bază drepturile omului pentru persoanele traficate. Prioritatea principală este interacțiunea și participarea persoanelor care au fost traficate prin exploatare prin muncă și a furnizorilor de servicii pentru acestea. Datele calitative sunt colectate în primul rând cu scopul de a obține informații care să ne ajute să înțelegem mai bine experiența persoanelor traficate iar analiza acestora urmărește adaptarea procesului de identificare pentru a le aborda nevoile și a le asigura drepturile.

METODOLOGIE – PREZENTARE GENERALĂ:

Scopul acestei cercetări este de a cartografia experiențele individuale ale persoanelor traficate în ceea ce privește identificarea și asistența oferită după perioada de exploatare, în mod formal și informal, pentru a putea identifica cele mai bune practici și ceea ce lipsește. La realizarea acestui studiu au participat persoane traficate și furnizorii lor de servicii, organizații care lucrează cu persoane vulnerabile la trafic de persoane, avocați, reprezentanți ai autorităților guvernamentale și cadre universitare. Cercetarea se concentrează pe modul de impact al identificării și asistenței asupra drepturilor persoanelor traficate.

Fiecare partener a realizat o primă cercetare calitativă privind identificarea și asistența persoanelor traficate prin exploatare prin muncă din perspectiva țării în care funcționează. În fiecare țară, această primă etapă de cercetare s-a completat cu date suplimentare, colectate din surse publicate și nepublicate și cu o analiză de cazuri.

Datele din prima etapă s-au colectat prin două modalități:

1. Interviu individual structurate cu persoane care au fost traficate și cu lucrători ai principalelor organizații active în domeniu, persoane din mediul universitar, avocați și reprezentanți ai autorităților guvernamentale.
2. Focus grupuri separate cu persoane traficate și cu lucrători ai diferitelor organizații relevante.

Persoanele intervievate și participanții la focus grupuri au fost selectate pe baza cunoștințelor legate de nevoile persoanelor traficate, dobândite fie din experiența în domeniul traficului de persoane, fie din asistența directă oferită persoanelor traficate prin exploatare prin muncă în unul sau mai multe din următoarele sectoare economice: muncă la domiciliu, servicii de curățenie, agricultură și construcții. Nu toate persoanele traficate intervievate au intrat în structuri de asistență formale.

Datele s-au colectat pe baza unui chestionar de interviu semi-structurat, cu întrebări standard care să determine obținerea de informații relevante pentru contextul local. Interviuurile individuale s-au realizat față-n față cu persoanele intervievate sau telefonic, după caz. Focus grupurile s-au realizat prin întâlnirea directă cu participanții.

INTERVIURI SEMI-STRUCTURATE

Țările partenere au convenit asupra chestionarelor utilizate pentru interviurile individuale și cele de focus grup. S-au elaborat patru chestionare distincte, câte unul pentru interviurile individuale cu a) persoane traficate și b) lucrători din organizații, personal universitar și reprezentanți ai autorităților guvernamentale relevante. Fiecare chestionar a respectat următoarea structură de întrebări:

- Identificarea:
 - Metoda de identificare
 - Îmbunătățirea identificării
 - Auto-identificarea
 - Identificarea pro-activă
- Asistența:
 - Asistența oferită
 - Nevoile de asistență
 - Furnizorii de asistență
 - Condiționalitatea asistenței
 - Nevoi de asistență auto-identificate

În toate cele trei țări ale proiectului s-au folosit chestionare identice pentru a obține informații comparabile între aceste țări. Interviuurile s-au realizat de către cercetători recunoscuți la nivel național, sub supervizarea unui cercetător coordonator.

FOCUS GRUPURILE

10

În fiecare țară s-au organizat focus grupuri separate cu lucrători din organizații relevante și cu persoane care au trecut printr-o experiență de trafic. S-a optat pentru focus grup ca metodă de cercetare pentru a permite participanților să-și împărtășească experiențele și pentru posibilitatea de a apărea noi direcții de discuții.

Întrebările pentru focus grupuri au fost structurate pe două secțiuni: identificare și asistență. A fost conceput un exercițiu vizual participativ pentru a-i introduce pe participanți în fiecare din cele două secțiuni. Exercițiul a dat posibilitatea participanților de a vorbi pe rând și de a-și prezenta cunoștințele, generându-se, astfel, o discuție nestructurată. După acest exercițiu, cercetătorii din fiecare țară au adresat întrebările corespunzătoare aceluiași secțiuni ca și în cazul interviurilor individuale pentru a facilita comparații între răspunsurile din interviurile individuale și cele din focus grup.

EȘANTIONUL DE CERCETARE

Partenerul proiectului din Marea Britanie, organizația FLEX, a realizat o serie de interviuri semi-structurate cu persoane traficate în scopul exploatării prin muncă, inclusiv un focus grup cu patru bărbați traficați, precum și un interviu cu un cuplu (bărbat – femeie). FLEX a realizat cincisprezece interviuri semi-structurate cu lucrători din organizații ale comunităților de migranți, organizații de sprijin pentru migranți, organizații anti-trafic, agenții guvernamentale, reprezentanți legali și organizații de sprijin pentru persoanele fără adăpost. FLEX a realizat patru focus grupuri cu următoarele categorii de participanți: organizații de sprijin pentru migranți, organizații anti-trafic, și un grup mixt cu reprezentanți din organizații de asistență pentru migranți și organizații anti-trafic.

Cercetarea partenerului proiectului din România, ADPARE, a inclus interviuri cu optsprezece victime ale traficului de persoane pentru exploatare prin muncă. ADPARE a organizat două focus grupuri într-un județ identificat ca reprezentativ pentru exploatare, cu scopul de a vedea care sunt resursele comunității și metodele de intervenție pentru identificarea și asistența victimelor.

În plus, ADPARE a realizat un focus grup în București cu reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor de la nivel central, care sunt direct implicate în efortul de combatere a traficului de persoane la nivel național. Acest focus grup a inclus reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor atât din domeniul identificării, cât și al asistenței, participanții având diferite competențe în domeniul prevenirii, protecției / asistenței victimelor și a urmăririi penale.

Partenerul proiectului din Olanda, FairWork, a realizat interviuri cu reprezentanți ai inspectoratului de muncă SZW și furnizorii de servicii. În plus, organizația FairWork a organizat discuții într-un focus grup format din șapte profesioniști din domeniul identificării și într-un alt focus grup format din unsprezece profesioniști din domeniul asistenței victimelor. Partea de cercetare a organizației FairWork care se concentrează pe persoane traficate cuprinde o analiză a nouă cazuri individuale de trafic de persoane și zece interviuri cu victime ale traficului de persoane. Cazurile de trafic de persoane au fost selectate dintre beneficiarii serviciilor organizației FairWork, recunoscute ca posibile cazuri de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă. Beneficiarii respectivi sunt persoane care au lucrat în unul din următoarele sectoare: construcții, agricultură, muncă la domiciliu și servicii de curățenie. Cercetarea s-a finalizat cu o discuție în focus grup cu opt persoane traficate.

PROVOCĂRI ȘI INFLUENȚE ASUPRA CERCETĂRII

Partenerii proiectului s-au confruntat cu o serie de provocări în ceea ce privește accesul la persoanele traficate pentru interviuri. Acest lucru s-a datorat mai multor factori, inclusiv incapacității și / sau lipsei dorinței organizațiilor de asistență de a facilita aceste interviuri de teama de a nu-și supune beneficiarii unor întrebări pe aspecte sensibile, comunicării și barierelor lingvistice, precum și indisponibilității persoanelor traficate de a participa la interviuri din cauza obligațiilor de serviciu. De asemenea, FLEX nu a putut realiza un focus grup multisectorial, cu reprezentanți ai organizațiilor din toate domeniile, pentru că acestea sunt răspândite pe întreg teritoriul Marii Britanii și nu au avut timpul necesar pentru a se deplasa.

Studiile din România sunt oarecum influențate de faptul că România este țară de origine pentru victime ale traficului de persoane, din care un număr foarte mare de victime sunt exploatate în afara granițelor țării. Din acest motiv, accesul la informații referitoare la identificarea victimelor s-a dovedit a fi foarte dificil. În Olanda, cele mai multe din persoanele traficate intervievate au fost anterior beneficiari ai serviciilor oferite de organizația FairWork, și au fost inițial depistate și referite de către FairWork poliției și inspectoratelor de muncă pentru a fi oficial recunoscute drept victime.

11

ETICA CERCETĂRII

Având în vedere tematica cercetării, problemele de etică sunt extrem de importante. Pentru a putea realiza interviurile și focus grupurile, toți respondenții au semnat un formular de consimțământ cu informații relevante. Acest formular a cuprins informații despre modul de desfășurare a interviului, participarea voluntară, confidențialitatea și anonimatul, precum și ce implică participarea la această cercetare. Înainte de a-și da acordul pentru a participa la interviu, fiecare potențial participant a primit explicații referitoare la cercetare și i s-au dat asigurări asupra anonimatului deplin în rezultatele cercetării. Au fost acoperite cheltuielile de deplasare și masă ale respondenților pentru participare la interviuri, dar nu li s-a plătit nici un comision de participare. Unde a fost necesar, s-au folosit interpreți profesioniști de la organizații de specialitate. S-au luat măsuri pentru a minimaliza disconfortul sau stresul respondenților, în special în cazul în care persoana trafică intervievată a specificat că nu dorește să răspundă la o anumită întrebare. Dacă respondenții au fost de acord, interviurile și focus grupurile au fost înregistrate pentru a permite cercetătorilor să analizeze informațiile.

IDENTIFICARE

Toate statele membre UE au obligația de a adopta măsuri pentru identificarea timpurie, asistența și sprijinul victimelor traficului de persoane (Directiva UE cu privire la traficul de persoane, 2011, Articolul 11(4)). De asemenea, Convenția Europeană privind traficul de persoane, cere statelor membre să adopte măsuri de identificare a victimelor și să se asigure că autoritățile competente dispun de personal calificat și specializat pentru a identifica și asista victimele (2005, Articolul 10 (1)). În Raportul explicativ asupra Convenției, se explicitează că „autorități competente” înseamnă poliția, inspectoratele de muncă și autoritățile pentru imigrare și că aceste autorități trebuie să conlucreze între ele și să colaboreze cu organizațiile neguvernamentale care furnizează servicii (ibidem, paragraf 129–130). Comentariul Națiunilor Unite cu privire la Directiva UE referitor la traficul de persoane evidențiază necesitatea existenței unui mecanism de referire care să îmbine coordonare, monitorizare și follow-up și recomandă ca aceste mecanisme de referire să dispună de un grad de flexibilitate pentru „a satisface nevoile tuturor victimelor, în funcție de gen, vârstă și orice / toate formele de exploatare la care pot fi supuse victimele” (2011, 50).

BUNE PRACTICI

Inspecția pro-activă a muncii crește identificarea preliminară / detectarea

Protocolul Organizației Internaționale a Muncii din 2014, referitor la Convenția cu privire la munca forțată, 1930, stabilește măsuri de combatere a muncii forțate prin:

...demersuri pentru a se asigura că: (i) acoperirea și aplicarea legislației relevante pentru prevenirea muncii forțate sau obligatorii, inclusiv codul muncii, după caz, se aplică tuturor lucrătorilor, precum și tuturor sectoarelor economiei; și (ii) serviciile de inspecție a muncii și alte servicii responsabile cu punerea în aplicare a acestei legislații sunt consolidate. (OIM, 2014, articolul 2)

12

În Marea Britanie, inspecția muncii și aplicarea legislației în domeniu revin câtorva agenții. Între acestea se află Direcția de sănătate și siguranță, Inspectoratul național pentru garantarea salariului minim, Inspectoratul pentru standardele agențiilor de ocupare a forței de muncă și autoritatea de acreditare a angajatorilor de lucrători sezonieri (GLA). Dintre aceste agenții, GLA este singurul inspectorat pro-activ care acționează pentru prevenirea și identificarea cazurilor de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă. GLA lucrează pe baza unei scheme de acreditare care reglementează întreprinderile care furnizează lucrători în agricultură, horticultură, colectarea de moluște și a sectoarelor de prelucrare și ambalare aferente acestora. Furnizorii de forță de muncă sunt verificați de GLA pe baza unor standarde care cuprind indicatori care vizează forța de muncă și care acoperă sănătatea și siguranța, condiții de cazare, plata, transportul și instruirea acesteia. Plasarea de forță de muncă în absența acreditării sau folosirea unui furnizor de forță de muncă neacreditat constituie o infracțiune.

GLA s-a dovedit a fi foarte eficient în identificarea traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă în sectoare cu grad de risc foarte ridicat, în limitele sale de competență (FLEX, 2015a). În februarie 2014, Secretarul General al Consiliului Europei menționa:

„Autoritatea de acreditare a angajatorilor de lucrători sezonieri” (GLA) înființată de guvernul Marii Britanii după tragedia din Morecambe Bay reprezintă un exemplu de structură eficientă împotriva exploatarei și abuzurilor. Competențele sale de reglementare, inspecție și punere în aplicare se consolidează reciproc, ceea ce îi conferă forță și credibilitate.” (DI. Thorbjørn Jagland, 2014).

Inspectoratul se face remarcat prim modul său de a lucra ca parteneriat multisectorial. De exemplu, în aprilie 2015, GLA a sesizat că 46 de muncitori slovaci se află în situație de trafic, fiindu-le promise locuri de muncă bine plătite dar, în schimb, erau ținuti în stare de „servitute pentru datorii”. Colaborarea GLA cu alte organizații și instituții, de exemplu, cu poliția (inclusiv EUROPOL și poliția din Slovacia), autorități locale și organizații neguvernamentale, cum este Crucea Roșie și Armata Salvării din Marea Britanie, a dus la arestarea a 13 persoane, suspectate de trafic de persoane.

Modul de lucru al GLA a fost considerat de către organizațiile de asistență intervievate de FLEX ca fiind printre cele mai pro-active metode de identificare preliminară / detectare a traficului de persoane

existente iar o parte din victime consideră că o intensificare a inspecțiilor la locul de muncă ajută la creșterea nivelului de conștientizare a drepturilor și oferă posibilitatea de a sesiza un abuz. Detectarea pro-activă de către GLA include, dacă acest lucru se solicită, și identificarea de posibile situații de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă prin inspecții realizate acolo unde lucrătorii se pot intervieva la locul de muncă sau unde locuiesc.

Strategia privind protecția lucrătorilor vulnerabili și exploatați pentru 2013-2016 prevede ca această organizație să se îndrepte din ce în ce mai mult către abordarea infracțiunilor grave de crimă organizată și trafic de persoane și să depășească linia de monitorizare generală a acreditărilor întreprinderilor (GLA, 2013). În plus, în momentul elaborării noii „legi a imigrației”, s-a propus în fața celor două camere ale Parlamentului Marii Britanii ca agențiile de inspecție a muncii din Marea Britanie să fie coordonate de un „Director pentru aplicarea reglementărilor pe piața muncii”. Organizația FLEX, împreună cu alte organizații își exprimă îngrijorarea cu privire la rolul acestui director care ar orienta, mai ales organizația GLA, către un control al imigrației, cu posibilitatea să se piardă atenția concentrată pe standardele de muncă (FLEX, 2015b).

Similar cu GLA, inspectoratul de muncă olandez se folosește de analiza de risc pentru a se concentra pe sectoare și categorii de lucrători cu risc ridicat de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă. Inspectoratul de muncă olandez acoperă toate sectoarele economice și dispune de 725 de angajați (echivalent de normă întreagă), din care 208 sunt implicați în inspecție pro-activă a muncii.

Inspectorii de muncă olandezi au fost instruiți să recunoască indicatorii de trafic de persoane și s-au numit ofițeri specializați a căror sarcină este să se ocupe de cazurile de trafic de persoane. Munca pro-activă a inspectoratului de muncă s-a dezvoltat și ca urmare a existenței unei unități de investigație care depistează încălcări ale legislației, inclusiv în ceea ce privește exploatarea prin muncă.

Inspectoratul olandez ‘SZW’ se coordonează cu poliția și cu CoMensha – centrul de coordonare anti-trafic - pentru a asigura servicii de asistență, după efectuarea unui raid îndreptat către o potențială situație de exploatare prin muncă. Înaintea raidurilor care au acest scop, se pregătesc spațiile de cazare și serviciile de consiliere juridică pentru victime, astfel încât grupurile numeroase de victime să aibă acces imediat la asistență și să ajungă din momentul aplicării legii la serviciile de sprijin. Această procedură pentru grupuri numeroase este foarte bine formulată, precizând rolul și responsabilitățile organelor de aplicare a legii și ale CoMensha, atât pentru pregătirea unui raid, cât și după raid. Aceste proceduri sunt evaluate periodic.

13

În România, Inspectoratul de muncă aparține Ministerului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice. Există 41 de inspectorate de muncă teritoriale, reprezentând toate județele și municipiul București. Atribuțiile inspectoratului de muncă sunt de a verifica dacă angajatorii (de stat sau privați) își respectă obligațiile în raporturile de muncă, inclusiv în ceea ce privește condițiile de muncă, protecția integrității fizice și a sănătății angajaților și a terților care participă în procesul muncii. Acestora le revine responsabilitatea de a identifica cazurile de muncă în condiții de exploatare sau periculoase și infracțiunile de muncă forțată. La efectuarea controalelor la diferite locații, inspectorii de muncă sunt însoțiți de poliția locală. În cazul în care sunt identificate victime ale traficului de persoane, inspectoratele de muncă le referă către unitățile de poliție pentru crimă organizată. Întrucât în România atribuțiile inspectoratelor de muncă sunt limitate și având în vedere că România este, în principal, țară de origine pentru această categorie de victime, există foarte puține exemple de bune practici în ceea ce privește identificarea pro-activă în România.

Cooperarea și implicarea multi-instituțională îmbunătățesc identificarea preliminară / detectarea

Cele mai bune practici la nivel internațional arată că procesul de identificare trebuie să cuprindă o diversitate de actori, bine informați, inclusiv inspectori de muncă, poliție, reprezentanți oficiali consulari și din domeniul imigrației, lucrători sociali și personal medical, organizații neguvernamentale și organizații ale migranților, sindicate și grupuri comunitare (OSCE, 2008, 23). Lucrarea Organizației internaționale a muncii din 2008, „Munca forțată și traficul de persoane: manual pentru inspectorii de muncă” recomandă, în mod special, ca inspectorii de muncă să dezvolte parteneriate cu organizațiile comunitare, sindicate, organizațiile patronale și alți actori interesați pentru a-și întări capacitatea de mobilizare și pătrundere, mai ales în economia informală (Organizația internațională a muncii, 2008, 34).

Prin acest studiu s-a constatat că atât parteneriatele formale, cât și cele informale dintre instituții / agenții, la nivel național și local, îmbunătățesc identificarea. Astfel de parteneriate pot să faciliteze

implementarea în comun și să se asigure că partenerii au aceeași înțelegere a traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă. Din cercetare rezultă că, în special inspecția muncii se face în colaborare cu instituții guvernamentale și neguvernamentale ceea ce poate fi un aspect pozitiv dacă cooperarea are ca scop să ajute la o identificare pro-activă și la colectarea de informații sau să asigure acces la asistență și compensare pentru persoanele traficate. Cu toate acestea, există și o serie de aspecte negative ale acestei abordări care sunt menționate la secțiunea „Ce lipsește” de mai jos.

În timp ce în Olanda există parteneriate puternice și coordonate în vederea detectării, inspectoratul de muncă SZW își menține rolul de conducător în identificarea preliminară a exploatării prin muncă și, ca urmare, identificarea pro-activă s-a îmbunătățit și prin contribuția unei diversități de instituții guvernamentale. În legea cu privire la traficul de persoane se stabilește o abordare în parteneriat între organele de aplicare a legii, inspectoratul SZW și alte instituții de investigație relevante care să raporteze către Centrul de expertiză pentru trafic de persoane și contrabandă (EMM) o posibilă situație de trafic de la primele semne. Punctul forte al împărțirii acestor semne timpurii constă în compilarea indicatorilor – o parte din aceste semne preliminare putându-se transforma într-o indicație puternică a exploatării prin muncă și într-o acțiune a organelor de aplicare a legii. Toate aspectele importante care reies din cazurile referite către EMM sunt discutate lunar în cadrul unei întâlniri interinstituționale.

Modul de lucru în parteneriat a fost oficializat în România de către Agenția Națională împotriva traficului de persoane (ANTIP), care lucrează prin cele 15 centre regionale ale sale pentru a coordona echipe interdisciplinare la nivel regional. Aceste echipe cuprind reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale active în domeniul traficului de persoane și sunt reglementate prin protocoale de colaborare și contracte / acorduri încheiate între furnizorii de servicii de asistență și unități de poliție specializate în combaterea crimei organizate. Această colaborare înseamnă că psihologii și lucrătorii sociali sunt deseori prezenți pentru a oferi asistență victimelor și pentru a se asigura că drepturile acestora sunt respectate pe parcursul întâlnirilor cu organele de aplicare a legii. Cu toate acestea, dacă, în practică, coordonarea factorilor cheie funcționează bine la nivel național, la nivel regional și local cooperarea poate fi doar parțială sau chiar să nu existe la nivel de comunitate.

Și în Marea Britanie funcționează sisteme de cooperare interinstituțională în abordarea traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă, prin Unitățile Regionale de combatere a crimei organizate care sunt încurajate să învețe de la și să facă schimb de informații cu GLA. Există și câteva rețele al căror rol este de a aduce împreună organizații neguvernamentale și instituții guvernamentale la nivel regional pentru a facilita schimbul de informații referitoare la strategii și cazuri individuale. Una din organizațiile de asistență intervievate a remarcat că valoarea acestor rețele interinstituționale în regiuni cu foarte multă forță de muncă sezonieră în agricultură constă în crearea de legături formale între diferitele instituții și organizații.

14

Comunitățile de migranți au un rol important în identificare preliminară / detectare

În toate cele trei țări ale proiectului, s-a pus mare accent pe importanța sprijinului pe care membrii comunităților de migranți îl pot oferi persoanelor traficate. Dacă persoanele traficate își exprimă teama și neîncrederea față de autorități, acestea caută asiduu persoane dintr-o „comunitate” auto-definită pentru a primi ajutor și pentru a relata, cu un sentiment de încredere, detalii ale experienței lor de exploatare. Persoanele traficate intervievate în Marea Britanie au declarat că au o încredere mai mare în persoane din propria lor comunitate, fie că sunt persoane necunoscute sau prieteni, decât în autoritățile britanice, inclusiv în organele de aplicare a legii. Ca urmare, în cazul persoanelor traficate intervievate, identificarea s-a realizat în principal pentru că persoana trafică a căutat o persoană considerată ca având același context migrator. De exemplu, o parte din persoanele traficate au afirmat că se uitau pe stradă după oameni care arătau ca și cum ar fi din aceeași comunitate și, prin urmare, considerau că este mult mai posibil ca acești oameni să le înțeleagă și să rezoneze la suferința lor.

STUDIU DE CAZ, Marea Britanie: bărbat polonez, victimă a traficului de persoane vorbește despre cum a fost abordat, la cantina socială, de un alt bărbat, tot polonez pentru a-l ajuta

“... a observat că eram într-o situație dificilă, că nu vorbeam engleza – m-a întrebat de unde sunt și i-am spus că și eu sunt din Polonia – și așa am început să vorbim. I-am spus că nu e nici o problemă, că sunt de acord să mă ajute, i-am dat numărul de telefon și așa am ținut legătura. Mi-a spus că atunci „când totul e pregătit, îți strângi lucrurile și pleci”, ceea ce am și făcut.”

În cercetarea făcută în Olanda, utilizarea rețelilor comunitare, inclusiv a persoanelor de aceeași naționalitate și cultură, s-a evidențiat și mai pregnant¹¹. Toate persoanele intervievate și despre care se cunoștea cum au fost identificate, au reușit să iasă cu succes din situația în care se aflau cu ajutorul altei persoane din aceeași rețea sau prin abordarea unei persoane într-un spațiu public. Ulterior, persoana abordată a pus victima în legătură cu serviciile anti-trafic și apoi aceasta a intrat în sistemul de identificare și asistență.

STUDIU DE CAZ, Olanda, „mediere culturală” FairWork:

Mediatorii culturali sunt voluntari ai organizației FairWork. Rolul lor este acela de a căuta activ migranți din propria comunitate națională sau culturală despre care cred că ar putea fi victime ale traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă. Pentru a facilita această muncă, voluntarii își construiesc și mențin o rețea de contacte relevante cu persoane din comunitatea de migranți prin agențiile de ocupare a forței de muncă, ambasade sau grupuri culturale. Capacitatea lor este de a acționa ca o punte între lucrători și instituțiile de sprijin. Voluntarii sunt cei care diseminează informații esențiale legate de drepturile lucrătorilor pe piața muncii din Olanda.

Mediatorii culturali trebuie să dețină cunoștințe din domeniul asistenței sociale și juridice, să aibă experiență în a lucra cu respectivele comunități de migranți, să vorbească limba și să cunoască cultura olandeză și, în mod similar, să cunoască limba și cultura respectivei naționalități. Voluntarilor li se asigură permanent instruire și îndrumare profesională din partea personalului FairWork.

STUDIU DE CAZ, Olanda, implicarea unui membru al comunității de migranți:

“Am fugit când șeful meu a lipsit câteva momente. Am abordat un cetățean chinez pe stradă, i-am spus povestea mea și i-am cerut ajutorul. Mi-a cumpărat un bilet de tren pentru Amsterdam. Ajuns acolo, am căutat să găsesc tot o persoană chineză. Am găsit un restaurant chinezesc iar proprietarul a fost amabil. Mi-a oferit mâncare și adăpost.”

Din cercetarea din România a rezultat o imagine ușor diferită. Persoanele traficate au vorbit despre importanța legăturilor cu familia și a relațiilor lor cu ambasadele și consulatele din străinătate. Multe din aceste persoane au descris „strategiile” construite pentru a lua contact cu ambasada atunci când se aflau într-o situație de exploatare. De asemenea, familiile puteau să se asigure că victimele erau detectate dacă se găseau într-o situație de exploatare într-o țară străină.

15

STUDIU DE CAZ, România, implicarea membrilor familiei în detectare:

72 de români au fost exploatați în Spania, în agricultură. Au fost ținuti în condiții precare și obligați să muncească. Au fost recrutați de o rețea de români, prin anunțuri de locuri de muncă publicate în presa locală, prin care se promiteau locuri de muncă bine plătite în Spania, pentru activități sezoniere. Imediat ce un membru al familiei uneia dintre victime a sesizat poliția din România, s-a organizat o acțiune transnațională pentru a ajuta cele 72 de victime.

Stabilirea și revizuirea sistemelor de identificare formale

OSCE consideră procesul de localizare și identificare a potențialelor victime ca fiind „nucleul oricărui mecanism național de referire (MNR)” (OSCE, 2004, 16). Mecanismul național de referire din Marea Britanie a fost stabilit ca politică guvernamentală a Marii Britanii în 2009 ca parte a implementării în Marea Britanie a Convenției Consiliului Europei. De la inițierea acestuia în 2009 și până în septembrie 2014, au fost referite prin MNR aproximativ 6.800 de persoane. (Ministerul afacerilor interne, 2014). În 2014, s-a realizat o revizuire a mecanismului național de referire de către Secretariatul acestui Minister, pentru a face o analiză și o serie de recomandări în șase direcții esențiale: identificarea victimelor, accesul la asistență, nivelurile de asistență, luarea de decizii în cazul cererilor de compensare pentru situațiile de trafic, cine este responsabil de MNR, colectarea și diseminarea datelor (idem). S-au furnizat

¹¹ NB. Este probabil ca datele să fie subiective din cauza faptului că majoritatea respondenților au fost detectați prin intermediul rețelei FairWork și nu de organele de aplicare a legii.

dovezi scrise din partea unei diversități de actori inclusiv poliție, autorități locale, organizații neguvernamentale, membri ai parlamentului, militanți și victime prin vizite la adăposturi. Ca rezultat a celor constatate și recomandate în urma analizei, în prezent, un nou proces multi-instituțional de referire și de luare a deciziilor se află în etapă de implementare pilot în două regiuni din Marea Britanie.

În Olanda, mecanismul național de referire este în curs de finalizare. Noua structură permite referirea atât de către cei responsabili, cât și de către public. Accesul la MNR este, în prezent, condiționat de „statutul legal de victimă”. Acest lucru înseamnă că evaluarea din partea poliției este cea care dă posibilitatea de acces la perioada de 90 de zile reflectie și reabilitare. Continuarea procesului de asistență după această perioadă, este, în general, condiționată de cooperarea cu organele judiciare în procesul penal. Există posibilitatea de a rămâne în programul de asistență din motive umanitare, de exemplu, dacă victima nu poate coopera în procesul penal din motive de sănătate sau dacă este sub amenințare. Cu toate acestea, această opțiune nu este prea des folosită. Guvernul olandez a desemnat un grup de lucru care să analizeze modalitățile de a stabili statutul de victimă printr-o abordare multidisciplinară, nu numai de către poliție.

Mecanismul național de referire din România a început să funcționeze în 2008. Mecanismul are ca scop adoptarea unui răspuns unitar și coordonat din partea tuturor instituțiilor anti-trafic pentru a îmbunătăți identificarea timpurie și accesul la serviciile de asistență. Mecanismul stabilește principiile și cadrul legal privind metodele de identificare și procedurile de referire. Prin acest sistem, identificarea se poate face formal de către organele de aplicare a legii, procurori, ambasade prin ofițerii de legătură, după inițierea anchetei penale – dar și informal de către furnizorii de servicii, din străinătate sau din România, în principal ONG-uri, organizații internaționale sau chiar de către persoanele traficate. Odată ce o persoană este identificată ca victimă prezumtivă / potențială, acesteia i se acordă perioada de 90 de zile de reflectie și reabilitare și este referită unui furnizor de servicii și Agenției Naționale împotriva traficului de persoane pentru monitorizare. Referirea se realizează de către aceeași instituție / organizație care a identificat victima.

Organe de aplicare a legii mai bine pregătite pentru a identifica persoanele traficate

Convenția Europeană cu privire la traficul de persoane cere Statelor Membre să adopte măsuri de identificare a victimelor și să se asigure că autoritățile competente au personal calificat și instruit pentru a identifica și sprijini victimele (2005, Articolul 10). Organele de aplicare a legii sunt considerate „autoritatea competentă” cu toate că acestea nu dispun întotdeauna de resursele, nivelul de conștientizare sau chiar de voința de a se ocupa de cazurile de trafic de persoane în scopul exploatării prin muncă.

16

Teama sau neîncrederea în organele de aplicare a legii a persoanelor traficate este, deseori, menționată ca barieră a identificării. Pentru a aborda obstacolele în a sesiza cazurile, create de un statut de migrant precar, în Olanda, poliția din Amsterdam a distribuit carduri de „liberă intrare, liberă ieșire” pe care migranții fără documente le pot folosi pentru a fi siguri că pot intra și ieși liber dintr-o secție de poliție după ce fac o sesizare a unei infracțiuni. (Poliție, 2014).

Într-o notă pozitivă, se constată că, în toate cele țări ale proiectului, poliția are un rol important în identificare. În Marea Britanie, chiar dacă nici una din persoanele traficate intervievate nu a menționat că a fost pro-activ identificată de poliție, unele dintre acestea au specificat că au fost ajutate de poliție atunci când s-au prezentat la secția de poliție. În general, organizațiile de asistență din Marea Britanie se bucură să constate o creștere a nivelului de conștientizare în ceea ce privește traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă în rândul poliției. Una din organizațiile de asistență din Scoția a menționat și o creștere a cazurilor referite de poliție către serviciile lor de asistență, în condițiile în care, anterior, organizația era cea care referea victimele traficului de persoane către poliție.

În mod similar, în România, poliția are un important rol reactiv. Organele de aplicare a legii au ca sarcină abordarea cazurilor de muncă forțată și, prin urmare, se alătură inspectoratelor de muncă pentru efectuarea controalelor. Dacă, în timpul unui control, se identifică un caz de trafic de persoane, acesta este referit unității de poliție specializate. Această unitate specializată de combatere a crimei organizate cuprinde 15 unități regionale și 27 de unități județene, supervizate de Departamentul de combatere a traficului de persoane din cadrul Direcției de combatere a crimei organizate – din cadrul poliției. Acești ofițeri de poliție și procurori specializați anchetează, în medie, 750 de cazuri pe an. În 2014 s-au întocmit aproximativ 150 de rechizitorii în care sunt trimiși în judecată aproximativ 450 de suspecti (interviu cu reprezentant al poliției, 2014).

În România, această unitate de poliție specializată a fost instruită în domeniul combaterii traficului de persoane, în principal de către ICMPD (Centrul Internațional pentru Migrație și dezvoltare de politici). În Olanda, poliția are unități specializate care au fost instruite în domeniul combaterii traficului de persoane. Prin urmare, numai ofițerii atestați sunt cei care se ocupă de cazurile de trafic de persoane și către aceștia sunt referite cazurile de către colegii lor ne-specializați. Acest tip de instruire înseamnă că organele de aplicare a legii cunosc și înțeleg bine fenomenul de trafic de persoane. Poliția din Marea Britanie a precizat, de asemenea, că prin astfel de instruirii specializate, s-a ajuns la un înalt nivel de conștientizare în ceea ce privește identificarea cazurilor de trafic de persoane:

“În ultimii doi ani, poliția este mai bine instruită și mai activă și, ca urmare, a crescut numărul de cazuri de trafic de persoane identificate” (Interviu cu reprezentant al unei organizații de asistență, Marea Britanie, 2015).

Identificarea prin liniile telefonice naționale gratuite (helplines)

Ca parte a cadrului național de identificare, OSCE recomandă, între altele, extinderea muncii de teren („outreach”) și înființarea de linii telefonice gratuite („helplines”) pentru a ajunge la potențialele victime (OSCE, 2004, 17). În România, linia telefonică gratuită joacă un rol foarte important în identificarea victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă. De regulă, membri ai familiei victimei sună pentru a cere ajutor pentru rudele aflate într-o situație de exploatare în diferite țări de destinație. Linia telefonică gratuită este gestionată de ANITP iar operatorii referă cazurile către unitățile specializate ale poliției.

Ministerul Afacerilor interne din Marea Britanie a înființat o linie telefonică gratuită, apelabilă 24 ore / 7 zile, ‘Linie telefonică gratuită pentru sclavia modernă’ care este operată de organizație neguvernamentală pentru copii, respectiv, NSPCC. Lansată în iulie 2014, linia telefonică poate fi apelată de orice persoană care are suspiciuni ca un adult sau un copil este o victimă a traficului de persoane. Operatorii sunt practicieni, cu pregătire în domeniul protecției copilului, în principal asistenți sociali, dar și profesori și profesioniști cu pregătire medicală care au fost instruiți special de către Ministerul afacerilor interne să recunoască semnele sclaviei moderne, atât în cazul persoanelor adulte, cât și al copiilor. Apelurile pot fi anonime iar referirea se face către poliție sau serviciile sociale în cazul în care se consideră că cineva se află în situația de risc de a fi traficat.

17

De asemenea, organizația Armata Salvării din Marea Britanie operează o linie telefonică națională de sesizare, 24 / 24 ore, pentru ca victimele să se poată auto-referi și pentru ca operatorii să le poată introduce în MNR. Pe parcursul realizării cercetării, toți cei implicați direct în combaterea traficului de persoane au apreciat în mod special Armata Salvării pentru această linie telefonică. Poliția metropolitană operează și ea o linie telefonică gratuită destinată traficului de persoane, apelabilă în intervalul orar 9 -17, pentru a încuraja victimele traficului de persoane să sesizeze asupra situației lor de trafic direct la poliție. Centrul Anti-trafic din Marea Britanie (UKHTC) are o linie telefonică națională, apelabilă 24 ore/7 zile, pentru persoane și organizații, în special poliție, prin care oferă „consiliere tactică” ofițerilor de poliție. Încălcări ale drepturilor individuale de muncă pot fi raportate apelând linia telefonică a Serviciul consultativ pentru arbitraj și conciliere (ACAS), pentru a obține informații și consiliere. La momentul elaborării acestui studiu, organizația FLEX a primit informația că ACAS, care a preluat acest serviciu fără a mai avea sprijin financiar suplimentar din partea guvernului, se străduiește din greu să facă față cererilor pentru serviciile oferite.

În Olanda, organizația CoMensha operează un birou de asistență pentru trafic de persoane și are un formular prin care oricine poate înregistra o potențială victimă. Dacă organizația CoMensha este foarte bine cunoscută de către specialiștii din domeniu, ea rămâne foarte puțin cunoscută publicului larg. Ca urmare, publicul larg se adresează mai degrabă poliției sau inspectoratului de muncă pentru a sesiza cazuri de trafic de persoane și pentru a solicita consultanță. O altă posibilitate o reprezintă organizația NL Confidential, unde se pot sesiza infracțiuni, sub anonimat, prin telefon sau online. Recent, organizația a început campania „Practici murdare” pentru a atrage atenția asupra exploatării prin muncă din domeniul serviciilor de curățenie.

Inspecția inadecvată a muncii, eșec pentru identificare

În toate cele trei țări ale proiectului, inspecția muncii și organele de aplicare a legii se confruntă cu limitări semnificative. Cele trei probleme comune sunt (a) activitate de identificare pro-activă sau de monitorizare a standardelor muncii limitată, (b) resurse limitate pentru inspectorate și (c) operațiuni combinate ale poliției și autorităților de imigrație.

În Olanda, inspecția muncii este realizată de Inspectoratul SZW. Inspecțiile acestora se fac împreună cu poliția (departamentul AVIM). Pentru a facilita recunoașterea oficială a victimelor, inspectoratul se bazează pe poliție. Inspectoratul a reacționat, în general bine, ori de câte ori s-a sesizat o posibilă situație de trafic de persoane. Cu toate acestea, în ceea ce privește identificarea pro-activă a victimelor, Inspectoratul nu a fost foarte eficient, pe de o parte, datorită lipsei de încredere și inaccesibilității lingvistice și, pe de altă parte, datorită neconcordanțelor interne în ceea ce privește obiectivele sale generale. Inspectoratul SZW dispune de o capacitate de investigație pro-activă limitată. În 2014, Inspectoratul SZW a finalizat numai 16 anchete de exploatare prin muncă (Inspecție SZW, 2015, 53). Inspectoratul în sine este preocupat de faptul că aceste constrângeri legate de resurse vor limita activitățile de inspecție a muncii la acele cazuri care au cele mai multe șanse de succes în ceea ce privește numărul de victime și probabilitatea de a deschide proces penal (Interviu cu reprezentant oficial, 2015).

Inspectoratul olandez al muncii este, uneori, ineficient în identificarea pro-activă și din cauza misiunii sale, oarecum incoerente. Inspectoratul ar trebui să asigure respectarea legii, care vizează atât angajatorul, cât și angajatul, precum și locul de muncă. Aceste trei obiective ale Inspectoratului sunt greu de combinat, și acest lucru este în detrimentul victimei. Ca urmare, în unele cazuri analizate de organizația FairWork, victimele, deși au intrat în contact cu Inspectoratul, acesta nu a acționat pe baza indicatorilor de trafic de persoane. Foarte important este că multe din victimele intervievate de organizația FairWork au sesizat o neclaritate / confuzie în ceea ce privește rolurile poliției și ale inspectoratului de muncă, ceea ce reprezintă un obstacol în a se implica. Multe victime nu știu să facă diferența între inspectoratul de muncă și poliție, deseori referindu-se la inspectorii de muncă ca fiind „poliție” sau „poliție a inspectoratului”.

18

În România, detectarea și identificarea victimelor se face, de regulă, în timpul inspecțiilor sau raidurilor speciale organizate de poliție și / sau de inspecția muncii, efectuate în locații suspectate sau foarte bine cunoscute. De obicei, inspecțiile sunt reactive - ca urmare a unei reclamații depuse și nu pro-activ. Anchetarea situațiilor de muncă forțată nu intră în atribuțiile Inspectoratului de muncă. De aceea, în timpul inspecțiilor, inspectorii sunt însoțiți de poliție și, dacă se descoperă un caz de trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă, atunci poliția specializată este cea care preia ancheta.

Nici una din victimele intervievate care s-a întors în România după ce a fost traficată în scop de exploatare prin muncă în străinătate nu a fost identificată în perioada în care se afla în situație de exploatare. În multe din cazurile de români traficați în străinătate, identificarea s-a făcut după ce aceștia au reușit să scape din situația de trafic, la revenirea în țară sau, în unele cazuri, la mulți ani după exploatare. Neidentificarea victimelor este pusă, parțial, pe seama neîncrederii victimelor în autorități – în unele cazuri justificată – de exemplu, cazul celor 17 români traficați și exploatați în Grecia și care, după ce au denunțat la poliție, au fost deportați fără nici un fel de investigații oficiale sau identificare.

Autoritatea de acreditare a angajatorilor de lucrători sezonieri (GLA) din Marea Britanie este menționată ca model de bună practică în ceea ce privește inspecția muncii și punerea în aplicare a legislației aferente. Funcționează ca sistem de acreditare și acordare a licențelor, iar orice nerespectare a acestor proceduri este legată de indicatori de muncă forțată și rezultă în aplicarea de pedepse, retragerea licențelor sau procese penale. Chiar dacă activitatea GLA este impresionantă, domeniile de inspecție sunt limitate la agricultură, horticultură, pescuit de crustacee și sectoarele conexe de prelucrare a produselor alimentare derivate din acestea. Cu excepția acestor sectoare acoperite GLA, responsabilitatea inspecției altor sectoare este descrisă ca fiind „fragmentată”. (JRF, 2014, 6). Inspecția muncii și punerea în aplicare a legislației aferente în sectoarele neacoperite de GLA este divizată între o diversitate de organisme de reglementare pentru care identificarea muncii forțate nu este o primă preocupare, între care Departamentul de sănătate și siguranță,

Departamentul regal pentru venituri și operațiuni (HMRC), grupurile de lucru pentru salariul minim pe economie și Inspectoratul de standardizare a agențiilor de ocupare a forței de muncă. După cum s-a menționat anterior, noua lege a imigrației, aflată în prezent în dezbatere, propune un nou mecanism de coordonare pentru a superviza agențiile de inspecție a muncii. Persoanele traficate intervievate de FLEX au cerut o intensificare a inspecțiilor la locurile de muncă pentru a putea obține informații referitoare la drepturi dar și pentru a putea raporta abuzurile.

Normalizarea exploatarei creează o barieră pentru auto-identificare

În România, multe dintre persoanele intervievate, identificate formal ca fiind traficate au afirmat că, atunci când au părăsit țara pentru un loc de muncă, se așteptau la niște „condiții de muncă improprii” dar că nici una dintre ele nu și-a dat acordul pentru exploatare. Acest lucru este reflectat și de modul în care românii percep condițiile de muncă din străinătate, în sensul că sunt dispuși să accepte condiții de lucru inferioare și salarii mai mici, expunându-se la riscul de a fi exploatați și, de asemenea, că s-ar putea să nu se poată auto-identifica ca victime sau să acceseze servicii de asistență:

“M-am gândit că trebuie să fie greu și că s-ar putea să fiu plătit puțin mai mult decât în România dar nu m-am așteptat și nu mi-am dorit niciodată un asemenea calvar” (Interviu cu persoană trafică, România, 2015).

Există astfel înțelegerea că exploatarea este mai degrabă o problemă de ghinion și nu o infracțiune. Această înțelegere duce la crearea unui sentiment de rușine și la respingerea statutului de victimă. De asemenea, persistă impresia că traficul de persoane se poate întâmpla numai în sectoare economice ilegale și subterane dar nu și în condițiile în care majoritatea victimelor este recrutată prin agenții oficiale de plasare a forței de muncă și pleacă în străinătate având un contract de angajare între lucrător și recrutator sau un contract de muncă.

STUDIU DE CAZ, România:

“M-am așteptat că o să fiu exploatat [...] nu vreau să fac rău nimănui. Nu e vina lor că eu am avut ghinion.” (Interviu cu persoană trafică, bărbat, România, 2015)

Acest bărbat nu a fost identificat formal ca victimă. Familia a solicitat ajutor organizației ADPARE după ce a fost contactată de el și le-a spus că locuia într-un grajd, împreună cu alte 50 de lucrători. După ce a fost contactat de un ofițer de legătură român, el a refuzat să fie ajutat și s-a întors acasă cu bani primiți de la părinții săi. Odată revenit în țară, a susținut că a fost decizia sa de a pleca și de a lucra în străinătate fără a avea un contract de muncă clar.

Interesant este că, în Olanda, studiul a arătat că toate persoanele traficate cu care s-a vorbit pe parcurs, au încercat să-și schimbe situația în bine. Acestea și-au dat seama că erau exploatate; fie că s-au gândit că este trafic de persoane, fie că au avut „doar” un angajator foarte rău. Alte date statistice din Olanda (vezi Martens & Van den Brink, 2013, și Hiah & Staring, 2013) arată că, de multe ori, victimele nu se percep ca fiind victime. Din interviurile realizate în Olanda, s-au identificat două scenarii prin care victimele „se percep victime”:

1. Percepere treptată: la început condițiile de lucru sunt sub standarde dar acceptabile pentru lucrător, mai ales dacă acesta nu are documente legale. Pe măsură ce dobândesc mai multe informații despre standardele de muncă din Olanda și despre drepturile lor legale, persoanele realizează din ce în ce mai mult că se află într-o situație incorectă. Atunci când condițiile de muncă se înrăutățesc, ajung în punctul în care nu mai pot accepta situația – și atunci, fie caută ajutor, fie pleacă de la acel loc de muncă.
2. Percepția acută: se produce când în viața personală a victimei se produce o schimbare radicală sau apare un eveniment grav care acționează ca un „apel” la trezire pentru victimă. Acesta este momentul în care persoana realizează că nu mai poate accepta situația și că trebuie să găsească ajutor pentru a o îmbunătăți sau a ieși din respectiva situație.

Raportorul național olandez a remarcat că, mai ales victimele cetățeni-străini, nu-și cunosc drepturile

legale și că pentru acestea este foarte dificil să se evalueze ca fiind victime ale exploatării. (Nationaal Rapporteur Mensenhandel, 2009, 542).

“Am, încercat să-mi rezolv situația. Am căutat pe Google informații despre salariul minim pe economie și condițiile de muncă din Olanda. [...] Cu aceste informații, am mers la angajator. Voiam respect și un salariu mai mare; conform cu legea.” (Interviu cu persoană traficată, Olanda, 2015)

În Marea Britanie, foarte puțini specialiști și persoane traficate intervievate au putut da exemple de persoane traficate care s-au auto-identificat ca victime. Între motivele menționate în acest sens, au fost faptul că nu se identifică cu termenul de victimă, la fel ca în Olanda și România, că nu se simt „traficate” pentru că au venit în Marea Britanie de bunăvoie, precum și etichetarea și rușinea de a fi fost traficate. Ca barieră în calea auto-identificării, a fost menționată și obligația de a-și plăti datoria pentru transport și cazare în țara respectivă.

STUDIU DE CAZ, MAREA BRITANIE:

S-au găsit bărbați din Slovacia lucrând într-o spălătorie auto pentru 20 £ pe zi. Deși identificați ca victime ale traficului de persoane, aceste persoane nu au dorit să fie considerate ca atare. Motivele invocate sunt că au fost recrutați în țara de origine de o persoană cunoscută și li s-a spus că urmează să lucreze și cât vor fi plătiți. Erau liberi să vină și să plece oricând, una dintre aceste persoane chiar a călătorit acasă și a revenit la același loc de muncă.

Înțelegere limitată a indicatorilor de trafic de persoane din partea instituțiilor responsabile

În Marea Britanie, datele colectate au demonstrat că principalele instituții guvernamentale nu înțeleg și nu recunosc indicatorii de trafic de persoane. În particular, cercetătorii au observat, în mod repetat, o lipsă de cunoștințe și conștientizare din partea autorităților locale în a asigura adăpost, asistență financiară și socială pentru victime. Acest aspect este de interes special din cauza probabilității ridicate ca persoane potențial traficate să intre în contact cu astfel de instituții. Mai mult, o parte din asistenții sociali care oferă asistență directă victimelor au menționat dificultăți în a convinge instituțiile guvernamentale să identifice sau să refere victimele, chiar și atunci când există indicatorii de trafic foarte clari pe care asistenții sociali îi semnalează în mod expres. Astfel de bariere rezultă din lipsa de înțelegere dar și din lipsa de resurse disponibile pentru instituții, precum și din reticența acestora de a-și asuma responsabilitatea pentru victimele traficului de persoane. În mod similar, în România s-a constatat că, înainte de a fi identificate și scoase din situația de exploatare, victimele s-au aflat, pe parcursul mai multor ani, în legătură cu membri ai diverselor comunități, lideri ai comunităților, poliție, personal medical din spitale și alte autorități. Mai mult, s-a constatat că însăși natura exploatării trăite de victimele cetățeni români acționează împotriva înțelegerii „standard” a indicatorilor de trafic de persoane și stopează identificarea.

20

S-a constatat că victimele traficului de persoane exploatate prin muncă erau, deseori, plătite ocazional și că se puteau mișca liber. Acest lucru nu numai că face parte din strategia traficantului de a nu-și pierde victimele dar, elementul important care a rezultat din această cercetare este că, în câteva cazuri, autoritățile din țările de destinație nu au considerat exploatarea ca fiind trafic de persoane, ci „doar” condiții de muncă necorespunzătoare, sub nivelul standardelor.

În Olanda, în ciuda numeroaselor instruirii a instituțiilor guvernamentale și a acreditărilor în acest domeniu, identificarea victimelor exploatate prin muncă rămâne o problemă de dezbată și de dificultate. Chiar dacă toate aceste instituții au beneficiat de instruire, ele nu au un rol oficial în MNR în identificare și încă mai trebuie să-și stabilească procedurile interne de recunoaștere a indicatorilor de trafic de persoane. O altă problemă este lipsa de claritate a ceea ce înseamnă „exploatarea prin muncă” în legislația olandeză. În plus, perspectivele stereotipe asupra victimizării când e vorba de exploatare prin muncă pot să împiedice identificarea.

1. Să fie introduse sau extinse programele de educație „de la egal la egal” ca mijloc de îmbunătățire a identificării

Persoanele din țara potențialelor victime sau dintr-un grup lingvistic trebuie încurajate să aibă un rol pro-activ în schimbul de informații despre drepturile lucrătorilor și să se implice în identificare. În toate cele trei țări ale proiectului, asistența eficientă oferită de membrii comunității arată că identificarea poate fi îmbunătățită prin conștientizarea și prin creșterea implicării comunităților expuse riscului de trafic de persoane în scopul exploatării prin muncă. Acceptarea, totală sau parțială, a exploatării datorită unui istoric de abuz, izolării, lipsei de sprijin social sau accesului limitat la informație înseamnă că persoanele traficate nu se percep ca victime și nu recunosc exploatarea. Folosirea unor semeni, bine instruiți, poate ajuta la construirea unei relații de încredere și poate asigura informații vitale cu privire la drepturile celor care muncesc.

2. Să se asigure că informația despre drepturile celor care muncesc și remedierile necesare ajung la potențialele victime ale traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă

Formatorii „de la egal la egal” trebuie să disemineze informații despre drepturile celor care lucrează și remediile necesare la locurile de muncă sau în alte locuri unde se pot întâlni în mod regulat cu persoane vulnerabile. Aceste locuri pot fi acolo unde migranții, cu sau fără documente, vin cu regularitate pentru a afla informații despre drepturile pe care le au, cum sunt centrele comunitare, biserici, cantine sau adăposturi sociale. Informațiile despre drepturile muncii trebuie să ofere soluții concrete la încălcările cele mai frecvente și să propună modalități de sprijin pentru a-și revendica drepturile. Informațiile privind drepturile și condițiile de muncă legale trebuie comunicate în limba victimei respective, explicate clar și, dacă e posibil, însoțite de imagini care să o ajute pe victimă să înțeleagă conceptele complexe și, deseori, necunoscute acesteia. Astfel de informații trebuie să cuprindă detalii despre consilierii juridici de specialitate și liniile telefonice gratuite existente la nivel național.

3. Să se creeze și să se consolideze parteneriate multi-instituționale pentru detectare

21

Este nevoie de crearea unui spațiu formal de cooperare între organele de aplicare a legii și actorii guvernamentali și neguvernamentali în domeniul detectării și identificării victimelor. În acest cadru se poate face schimb de informații despre tendințe și se pot discuta cazurile concrete. O astfel de cooperare permite tuturor celor implicați să completeze expertiza celorlalți și să se implice mai activ în depistarea potențialelor victime. Este important ca această cooperare să nu ascundă diferențele în ceea ce privește obiectivele și perspectivele fiecărui actor implicat ci, dimpotrivă, acestea trebuie să rămână clare pentru toți ceilalți, inclusiv pentru victime.

3. Să se păstreze distincția dintre inspecția muncii și controlul imigrației și aplicarea legii

Pe parcursul realizării acestui studiu, s-a constatat că inspectorii de inspecția muncii și reprezentanții celor de la serviciile de imigrare desfășoară operațiuni în comun iar persoanele traficate evită să se facă remarcate. Indiferent de statutul lor ca imigranți, persoanele traficate au menționat neîncrederea în reprezentanții oficiali ai serviciilor de imigrare ca motiv al neidentificării lor de către inspectorii de muncă. Dacă, în scopul identificării, inspectoratele de muncă, cum este GLA, au reușit să stabilească o relație solidă cu lucrătorii prin adoptarea unei abordări centrate pe victimă, despre funcționarii de la imigrări nu se consideră că au construit o același lucru și nici o relație de încredere. Și atunci, pentru ca stele membre să-și poată îndeplini obligația de a identifica trebuie să existe o „separare” între funcționarii de la imigrări și inspecția muncii.

4. Să crească gradul de înțelegere a indicatorilor de trafic la nivelul instituțiilor relevante

Depistarea traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă trebuie integrată într-o diversitate de alte servicii de consiliere relevante, în special acele servicii care vizează persoanele vulnerabile la trafic de persoane pentru exploatare prin muncă. În acest sens, se pot include organizațiile de sprijin pentru migranți precum și lucrători ai autorităților. Este necesară instruirea în

domeniul identificării traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă și a procedurilor ce trebuie folosite la interviurile care au ca scop detectarea. Trebuie clarificate definițiile penale iar accentul trebuie pus pe exploatarea suferită, făcându-se clar distincția dintre trafic de persoane și condiții de muncă precare.

5. Să se asigure că inspecția muncii este pro-activă și că are resursele necesare pentru a acoperi toate sectoarele unde este prezent traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă

Studiul a arătat că, în toate cele trei țări ale proiectului, inspecțiile pro-active sunt limitate de resurse și că există confuzii în ceea ce privește atribuțiile inspectoratelor de muncă. Lipsa resurselor atrage după sine lipsa de coerență a inspecției muncii. Resursele limitate înseamnă că, de exemplu, Inspectoratul SZW, trebuie să asigure respectarea legii la locul de muncă de către angajatori și de către angajați în același timp, ceea ce creează incoerență în activitatea sa. Restricțiile legate de domeniul de aplicare, în cazul GLA din Marea Britanie, înseamnă că standardele de acreditare sunt impuse într-un număr limitat de sectoare economice iar cele din afara domeniului acestui inspectorat rămân deschise pentru cei care ajung exploatare. Pentru ca inspectoratele de muncă să fie eficiente, acestea trebuie să aibă resursele necesare și să aibă capacitatea a realiza inspecții pro-active, pe bază de informații și să monitorizeze standardele de muncă din toate sectoarele economice de mare risc.

ACCES LA SERVICII DE ASISTENȚĂ

BUNE PRACTICI

Asistență diversificată oferită victimelor traficului de persoane exploatate prin muncă

Articolul 11 al Directivei UE cu privire la traficul de persoane stabilește pentru Statele Membre cerințele de a acorda asistență imediat ce autoritățile competente au „motive rezonabile” să creadă că o persoană poate fi o victimă a traficului de persoane. Această asistență trebuie acordată în mod „consensual și informat” (2011, Articolul 11(5)), și nu trebuie condiționată de „dorința victimei de a coopera cu organele de anchetă sau urmărire penală (idem, Articolul 11(3)). Nivelul de asistență asigurat trebuie „să includă cel puțin un nivel de trai care să asigure victimei subzistența” prin asigurarea de spațiu de locuit adecvat și sigur, asistență materială, tratamente medicale necesare, asistență psihologică, consiliere și informare, traducere și interpretariat (idem, Articolul 11(5)).

22

Convenția Europeană cu privire la traficul de persoane conține cerințe similare, la care se adaugă accesul la educație pentru copii (2005, Articolul 12 (1)). Raportul Explicativ al Convenției clarifică faptul că, dacă asistența se poate asigura în cooperare cu organizații neguvernamentale, Statului îi revine, fără îndoială, responsabilitatea finală de a se asigura că victima beneficiază de sprijin (idem, paragraful 149).

După cum s-a menționat anterior, deseori acest sprijin este facilitat printr-un mecanism național de referire (MNR). Principiile OSCE în ceea ce privește mecanismele naționale de referire evidențiază că serviciile de asistență și protecție, pentru toate categoriile de persoane traficate, precum și sistemele de asistență trebuie să cuprindă o diversitate de servicii specializate care sunt concepute să răspundă nevoilor individuale ale fiecărei victime (OSCE, 2004, 25). OSCE afirmă că:

Un pas principal în a recunoaște demnitatea persoanelor traficate și acceptarea că ele sunt victime și nu criminali este acela de a le permite acestora acces la găzduire, îngrijire medicală și psihologică de specialitate, consiliere, întreținere și permisiunea de a lucra și de a-și continua educația sau formarea. (OSCE, 2004, 25).

În Marea Britanie, asistența pentru victimele traficului de persoane, bărbați și femei, este oferit prin MNR și implică consimțământul persoanei respective de a fi referită către Ministerul Afacerilor interne sau UKHTC pentru a fi recunoscută ca victimă a traficului de persoane pentru a avea acces la asistență. Accesul la asistență este posibil ca urmare a deciziei acestor două instituții, în sensul că există „motive rezonabile” de a considera că o persoană este victimă a traficului de persoane. Cooperarea cu poliția sau organele de investigare judiciară nu este o condiție pentru a intra în MNR. Asistența prin MNR este oferită pentru o perioadă de minimum 45

de zile, cu scopul declarat de a oferi o perioadă de reflecție și reabilitare.

În Olanda, victimelor li se asigură o perioadă de reflecție, la „cel mai mic indiciu” de trafic de persoane. Aceasta durează maximum 90 de zile și se încheie în momentul în care victima decide dacă să colaboreze sau nu cu organele de aplicare a legii și să depună mărturie în procesul penal. În acel moment, sunt concepute și implementate câteva proiecte, ca parte a MNR. Prin MNR se urmărește asigurarea protecției tuturor victimelor, inclusiv a celor din statele membre UE și, pentru a putea realiza mai ușor referirea către structurile de asistență complete, printr-un nou website (vezi www.wegwijzermensenhandel.nl). Acest website reunește toate structurile operaționale ale diverselor organizații de practicieni, implicând o diversitate de parteneri în combaterea traficului de persoane, inclusiv poliția, inspectoratul SZW, procuratura, adăposturi, asistenți sociali, funcționari municipali, personal medical, avocați și Camera de comerț.

În prezent, în Olanda, poliția, de obicei, referă victimele traficului de persoane către CoMensha, Centrul de coordonare anti-trafic, pentru găzduire și îngrijire. Acest sistem de referire oferă suport complex. Sistemul include permisul de ședere temporară pe durata perioadei de reflecție, extinderea permisului de ședere pe durata procedurilor judiciare (numit statut B8), permis de muncă (atâta timp cât are un statut B8), găzduire, venit, asistență psihologică și medicală și consiliere juridică pentru o perioadă de maxim 3 ani. Inițial, referirea către sistemul de asistență este coordonată de CoMensha, după care coordonarea în ceea ce privește găzduirea și îngrijirea trece în responsabilitatea Coordonatorului Centrului regional de asistență. Asistența se poate asigura victimei traficului de persoane în regim rezidențial, într-un adăpost, sau nerezidențial, când victima nu stă în adăpost, și poate dura chiar și mai mult de un an.

Dacă în România, asistența pentru victimele traficului de persoane din partea Statului este limitată, organizațiile neguvernamentale, cum este ADPARE, oferă o asistență complexă, finanțată din surse independente. Modul de lucru al ADPARE este ceea ce se numește o „abordare dezinstituționalizată” prin care se urmărește implicarea persoanelor traficate în alegerea și punerea în practică a celor mai adecvate servicii. Astfel, beneficiarul este implicat în conceperea planului individual de asistență și protecție, în selectarea serviciilor de care este nevoie și în a lucra împreună cu echipa pentru a accesa aceste servicii și a-și îmbunătăți situația. ADPARE consideră acest lucru drept un pas important pentru încurajarea victimei și pentru ca acesta să-și redobândească capacitatea de acțiune. ADPARE lucrează cu persoane traficate, identificate oficial pentru a le ajuta să-și construiască abilitățile de viață independentă, să-și asigure sustenabilitatea financiară și să le sporească bunăstarea și capacitatea de a se implica în societate. Acest tip de asistență durează, în medie, peste 3 ani, timp în care în acest proces de asistență sunt integrate și familiile sau alte persoane importante din viața lor. La finalizarea procesului de asistență de către ADPARE, urmează o perioadă de monitorizare de 6 luni. Membrii familiei nu numai că ajută la reabilitarea persoanelor traficate dar sunt considerați ca fiind „beneficiari indirecti” de către ADPARE care le oferă îndrumare și informații referitoare la măsurile de asistență socială, materială, servicii medicale precum și consiliere familială / de cuplu.

23

Oferirea de asistență multidisciplinară permite acoperirea de nevoi complexe

În Olanda, Coordonatorii centrelor de îngrijire coordonează găzduirea și îngrijirea în cooperare cu autoritățile locale și furnizorii de servicii dar și cu Rețelele de îngrijire regionale pentru trafic de persoane, care se concentrează în primul rând pe îngrijire și asistență pentru victimele traficului de persoane. De asemenea, există cooperare între instituțiile implicate în asistența victimelor traficului de persoane și la nivel bilateral de referire a cazurilor individuale, și în ceea ce privește eforturile comune de a îmbunătăți asistența, de exemplu prin situații-pilot. Un exemplu interesant este situația-pilot în care se permite potențialelor persoane traficate să depună plângeri nu într-o secție de poliție, ci în mediul mai confortabil al unui adăpost.

În România, intervențiile de asistență eficientă și complexă sunt realizate de echipe multidisciplinare formate din psihologi, asistenți sociali, avocați, medici și educatori. Profesioniștii implicați în acest proces de asistență pot aparține aceleiași organizații sau mai mulți furnizori de servicii pot colabora pentru a completa munca și a ajunge la rezultatul dorit al intervenției. Un exemplu de o astfel de practică este colaborarea dintre ADPARE și adăpostul de stat pentru victimele traficului de persoane în cadrul căreia serviciile sociale și rezidențiale sunt asigurate de stat iar ADPARE oferă consiliere psihologică și juridică.

În Marea Britanie, atunci când poliția organizează un raid pe teren care are ca scop combaterea traficului de persoane, se creează un centru de primire pentru eventualele victime. În centru se află o echipă multidisciplinară pentru a oferi serviciile de asistență, inclusiv personal de la Ministerul Sănătății (NHS), de la serviciile sociale, Crucea Roșie britanică, Armata Salvării, organizații de sprijin ale migranților și organizații caritabile locale. Cu toate acestea, cei care au participat la realizarea acestui studiu au criticat lipsa consilierii juridice pentru victimele care ajung în acest centru de primire în urma acestor raiduri.

Pe lângă raidurile poliției, mecanismul național de referire (MNR) înseamnă în sine implicarea multidisciplinară a unei diversități de actori guvernamentali și neguvernamentali. Organizația Armata Salvării a încheiat un contract cu Ministerul de interne britanic pentru a asigura pentru victimele traficului de persoane pachetul de servicii prin MNR (găzduire și asistență) și face acest lucru prin cele 13 adăposturi de siguranță care sunt operate de organizații neguvernamentale de asistență regionale, specializate în diverse domenii, cum sunt organizațiile Ashiana, care asigură găzduire numai pentru femei și City Hearts, care oferă servicii adaptate la nevoile bărbaților. Victimelor traficului de persoane li asigură acces la serviciile de medicale prin Ministerul Sănătății (NHS), precum și prin serviciile locale de reabilitare pentru consumatorii de droguri și alcool, deși s-au observat întârzieri în accesarea serviciilor de consiliere (vezi în cele ce urmează).

CE LIPSEȘTE

Durata sau nivelul asistenței este deseori inadecvat

În România, sprijinul din partea statului pentru victimele adulte este asigurat pentru o perioadă de maxim 3 luni, sau de 6 luni pentru victime copii. Această perioadă este considerată prea scurtă de către persoanele intervievate în România în cadrul acestei cercetări. În multe cazuri, s-a constatat că asistența este limitată ca scop și durată – oferind sprijin în situația de criză și nu o integrare socială adecvată pentru a ajuta persoanele traficate să scape de vulnerabilitate. În realitate, există foarte puține adăposturi de stat funcționale iar acestea funcționează cu resursele bugetare ale autorităților locale și, prin urmare, nu au nici personal și nici resurse financiare suficiente. În plus, nu există adăposturi de stat adaptate pentru a găzdui victime ale traficului de persoane bărbați.

24

În mod similar, în Marea Britanie, furnizorii de servicii au menționat presiunea pe care o pun asupra lor termenele scurte din mecanismul național de referire precum și încetarea relativ bruscă a asistenței – 48 de ore dacă s-a stabilit „în mod conclusiv” că persoana nu este victimă a traficului de persoane și 14 zile dacă s-a stabilit „în mod conclusiv” că persoana este victimă a traficului de persoane de către autoritățile decizionale din Marea Britanie. Asistența limitată, împreună cu modificările recente cu privire la drepturile imigranților din SEE legate de ajutorul financiar pentru o locuință au dus la creșterea numărului persoanelor fără adăpost și a sărăciei în rândul persoanelor traficate anterior și care au ieșit din sistemul de asistență.

Cercetarea din Olanda a arătat că lipsa unor motive suficiente pentru a face o anchetă sau lipsa capacității de a face o astfel de anchetă înseamnă că statutul de victimă nu este legal confirmat ca statut de victimă și, astfel, apar restricții pentru ca victima să intre în sistemul de asistență. În Olanda, pentru a determina „statutul de victimă a traficului de persoane” cu dreptul de a accesa serviciile de asistență, victimei respective trebuie să i se atribuie ‘Statutul B8’ de către poliție. Furnizorii de servicii nu fac o evaluare a statutului de victimă. Acești furnizori primesc beneficiari care sunt evaluați de către poliție ca fiind victime ale traficului de persoane. Statutul B8 acoperă două situații: prima se referă la perioada de reflecție de 90 de zile, folosită pentru a se reabilita și a se gândi dacă cooperează sau nu în procesul penal. Pe durata acestei perioade, victima beneficiază de găzduire temporară și poate sta într-un adăpost prin organizația CoMensha. Victima se poate concentra pe reabilitare și pe decizia dacă să coopereze sau nu în procesul penal și, prin urmare, nu i se permite să lucreze. Venitul i se asigură sub forma unui ajutor financiar special, pe care îl solicită adăpostul (pentru a fi asistată în regim rezidențial sau nerezidențial). În această perioadă, victima are acces la consiliere psihologică, îngrijiri medicale și consultanță juridică. Perioada de reflecție este oferită de poliție „la cel mai mic indiciu de trafic de persoane”, pe baza acceptării respectivului indiciu de către poliție sau inspectorat.

Dacă victima decide să coopereze în procesul penal, atunci perioada de ședere se prelungește pe durata acestor proceduri penale. După această perioadă, permisul de rezidență de tip B8 trebuie prelungit anual. Dacă după 3 ani, procesul se află încă în derulare sau dacă traficanțul a fost găsit

vinovat, atunci se poate face o solicitare pentru un permis de ședere permanentă. Dacă victima nu decide să coopereze în procesul penal, asistența se încheie. Există, totuși, opțiunea de a intra în structurile de asistență dacă victima dorește să coopereze dar nu poate face acest lucru din cauza amenințărilor cu violența sau din motive medicale, deși persoanele traficate rareori apelează la această posibilitate.

Lipsa unui consimțământ cu adevărat informat de a se implica în sistemul de combatere a traficului de persoane

După cum se menționează în Comentariile la Principii și îndrumări recomandate de OHCHR cu privire la drepturile omului și traficul de persoane, pentru ca traficul de persoane să fie abordat din perspectiva drepturilor omului trebuie ca furnizarea de asistență să fie atât informată, cât și necoercitivă (necon condiționată) (OHCHR, 2010). Conform OHCHR, acest lucru înseamnă ca victimele traficului de persoane să fie informate asupra drepturilor pe care le au astfel încât să poată lua o decizie în cunoștință de cauză în ceea ce privește asigurarea de sprijin (idem, 150). Clauza 21 a Directivei UE cu privire la traficul de persoane stipulează, de asemenea, că „victimele trebuie...informate asupra aspectelor importante ale acestor măsuri iar aceste măsuri nu trebuie impuse victimelor” (2011, 5).

O preocupare obișnuită în Marea Britanie este lipsa unui consimțământ informat de a intra mecanismul național de referire pentru victimele traficului de persoane (MNR). S-a evidențiat în mod special, absența unei consultanțe juridice independente în ansamblul serviciilor oferite persoanelor identificate în timpul raidurilor sau referite de către organizații nespécializate, ceea ce contribuie la lipsa unui consimțământ în cunoștință de cauză înainte de a se face referirea către MNR. În revizuirea Mecanismului național de referire din Marea Britanie se propune ca ‘informațiile în sprijinul unei referiri să fie colectate într-un interval de timp mai scurt după eliberarea victimei din mâinile traficantului și plasarea acesteia în condiții de siguranță’ (Ministerul de interne, 2014, 28). Persoanele traficate intervievate care au intrat în MNR în Marea Britanie aveau cunoștințe limitate despre acest mecanism, inclusiv o lipsă de informare despre asistența oferită, standardul de asistență la care să se aștepte, cum să reclame un astfel de sprijin sau cum să aibă acces la consultanță juridică independentă pornind de la nevoile pe care le au. De exemplu, un bărbat polonez, întrebat dacă a fost referit către MNR, a răspuns:

“Nu știu ce este acesta. Nu mi s-a spus nimic, am aflat de la alți polonezi cu care m-am întâlnit – oameni care au niște lucruri pe care eu nu le am.” (Interviu cu bărbat traficat, Marea Britanie, 2015)

Și cercetarea din Olanda a arătat că nu este întotdeauna foarte ușor să se ajungă la un consimțământ în cunoștință de cauză. O parte din persoanele traficate au menționat că există o ruptură între sprijinul real pe care l-au primit și sprijinul despre care li s-a spus că îl vor primi:

“Poliția ni l-a descris ca un paradis, dar sunt dezamăgit de realitate. Nu am nimic de făcut. Totul este atât de departe iar banii sunt foarte puțini pentru a face ceva.” (Interviu cu bărbat traficat, Olanda, 2015)

În acest caz, persoana trafică a înțeles că prin cooperarea cu poliția i se garantează anumite compensări, dar în realitate, nu i s-au îndeplinit aceste așteptări. De asemenea, din alte cazuri a rezultat că este important ca persoanele traficate să fie informate, în mod clar și transparent, pentru a cunoaște foarte bine opțiunile pe care le au și pentru a nu avea așteptări nerealiste.

Instrucțiunile olandeze cu privire la asistența victimelor arată că victimele sunt permanent informate referitor la evoluția cazului lor (*Staatscourant* 2010, număr 20746). În timp ce persoanele traficate intervievate au spus că informația este foarte importantă pentru ele, altele nu consideră că au primit detaliile adecvate referitoare la programul lor de asistență:

“Sunt în adăpost de trei luni și nu știu ce se întâmplă. Eu le-am spus ce mi s-a întâmplat. Nu știu ce mai urmează. Aștept.” (Interviu cu bărbat traficat, Olanda, 2015)

În România, nu există nici o modalitate formală de a solicita perioada de reflecție și reabilitare. Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane are o procedură pe care o aplică la primul contact cu

persoana traficată, prin care se oferă informații despre procesul legat de drepturi și se obține consimțământul victimei. Unul din principalii pași în acest proces este informarea victimei cu privire la drepturile pe care le are (la reabilitare și reflecție, asistența disponibilă, relația cu organele de aplicare a legii) și obținerea consimțământului în scopul schimbului de informații despre cazul lor. Victimele primesc un formular prin care li se cere acordul de a fi incluse în baza de date națională și care conține și informații despre drepturile pe care le are. Victima semnează acest formular la primul contact cu instituția care face referirea.

Asistența nu este adaptată la nevoile victimelor exploatare prin muncă (în particular în ceea ce privește diferențele dintre nevoile femeilor și bărbaților)

În multe țări, „asistența s-a dezvoltat cu un accent special asupra femeilor, mai ales pentru cele traficate în scopul exploatare sexuale” (OIM, 2008, 84). Dar asistența și protecția trebuie să fie accesibile tuturor categoriilor de persoane traficate și trebuie să includă servicii specializate care să fie adaptate pentru a acoperi nevoile individuale ale victimei. (OSCE, 2004, 25).

Un amplu studiu recent privind accesul persoanelor traficate la serviciile psihosociale și de sănătate mintală realizat în Cambodgia a evidențiat importanța ‘de modele diferite de asistență adaptate la nevoi individuale diferite’ (Aberdeen și Zimmerman, 2015, 8). În particular, se arată că există „lipsuri semnificative” în ceea ce privește serviciile psihosociale și de sănătate mintală pentru ‘supraviețuitorii de sex masculin’ și pentru ‘supraviețuitorii exploatare prin muncă’ (idem, 6). Unul din Consilierii tehnici care a lucrat cu victime de sex masculin exploatare sexual, intervievat pentru această cercetare, a arătat că:

“Deseori, băieții sunt învinovați, izolați, marginalizați și pedepsiți pentru că spun ce probleme au. Comportamentul unui astfel de băiat poate deveni deviant, agresiv și anti-social. Acest lucru înseamnă o barieră în furnizarea de servicii iar nevoia reală este de a înțelege punctul de vedere al acestor persoane și de ce fel de sprijin au nevoie”. (idem)

Un studiu privind victimele de sex masculin ale traficului de persoane realizat în Austria a arătat că „bărbații care nu au reușit să-și atingă scopul de a câștiga suficienți bani pentru a-și întreține familia, s-au confruntat deseori cu problema lipsei de încredere în sine”. (Centru de sănătate pentru bărbați MEN, 2014, 33). În ceea ce privește asistența acordată, aceștia erau deseori dezavantajați pentru că, de cele mai multe ori, „erau găzduiți în locuri izolate, fără a li se oferi oportunități de reintegrare” (idem) 26

În Marea Britanie, numărul victimelor de sex masculin identificate crește constant. Dacă se știe că bărbații reprezintă aproape jumătate din numărul potențialelor victime, despre circumstanțele în care ajung să fie exploatați și despre nevoile privind identificarea acestora, se știe foarte puțin. Fundația Helen Bamber, cu sediul în Londra, observă că „este mult mai puțin posibil ca bărbații și băieții să se auto-identifice sau să fie identificați de alte persoane și referiți către serviciile clinice ale fundației noastre” (OSCE & HBF, 2013, 51). Același lucru este susținut și de un raport al Armatei Salvării despre nevoile victimelor de sex masculin ale traficului de persoane din Marea Britanie în care se arată că este mult mai puțin posibil ca persoanele traficate masculine să acceseze serviciile de asistență. Raportul subliniază și tensiunile dintre furnizorii de servicii și victimele masculine care au suferit traume, aceste traume putând fi diferite de cele ale femeilor victime sau ale victimelor exploatare sexual. (Armata Salvării, 2013).

O parte din respondenți au menționat „rușinea” ca motiv al neaccesării serviciilor de asistență. În ceea ce privește serviciile de asistență, Armata Salvării crede că bărbații au un punct de vedere diferit de cel al femeilor:

“Mentalitatea bărbaților și modul în care aceștia ajung la servicii este diferit – este greu să „vinzi” servicii bărbaților – intervine mândria masculină, faptul că se simt prost că au fost înșelați” (Interviu cu Armata Salvării, Marea Britanie, 2015).

În România nu există adăposturi pentru victime ale traficului bărbați. Dacă este nevoie, găzduirea acestora se asigură în cămine pentru persoane fără adăpost sau pentru persoane cu dezabilități, care nu sunt adaptate corespunzător pentru a asista victimele de sex masculin. Serviciile de asistență în regim nerezidențial, disponibile pentru victimele femei, sunt accesate și de victimele bărbați; cu toate acestea, este mai puțin probabil ca bărbații victime să intre în programe de asistență psihologică.

1. Asistența trebuie să încurajeze și să satisfacă nevoile exprimate ale persoanelor traficate

În cercetare, sunt evidențiate abordările descurajatoare ale asistenței, inclusiv neobținerea consimțământului și în legarea asistenței de cooperare. Lipsa unei încurajări reale a victimei poate face persoanele traficate vulnerabile la re-traficare. Trebuie să se realizeze o evaluare detaliată a nevoilor împreună cu victima la intrarea într-un sistem de asistență, nevoi care necesită re-evaluare pe toată durata asistenței. Astfel de evaluări trebuie să țină seamă de nevoile persoanelor traficate în funcție de sexul acestora și de nevoile speciale de asistență a victimelor traficului în scopul exploatării prin muncă.

2. Să se asigure consimțământul persoanelor traficate de a se implica continuu în programele de asistență

Pornind de la faptul că persoanele traficate intervievate nu cunosc serviciile disponibile pentru a fi asistate, trebuie să se elaboreze un protocol pentru a asigura consimțământul persoanelor traficate de a se implica continuu în programele de asistență și să se asigure că victimele cunosc serviciile de asistență la care au dreptul. Acest lucru înseamnă atât necesitatea de a furniza persoanelor traficate informații clare într-o limbă pe care o înțeleg, cât și necesitatea ca aceste persoane să-și exprime un consimțământ real, în cunoștință de cauză, de a intra în sistemele de referire anti-trafic oficiale. De asemenea, poate să însemne cunoașterea de către persoanele traficate a serviciilor la care au dreptul pe parcursul asistenței oferite, obligația furnizorilor de servicii de a le oferi respectivele servicii și modul în care se poate acționa în cazul oferirii unor servicii de asistență inadecvate. Diseminarea eficientă a informației către persoanele traficate le poate încuraja pe acestea să-și preia din nou controlul asupra propriei vieți și să-și exprime libertatea de acțiune.

3. Cercetările trebuie să analizeze în profunzime nevoile de asistență specifice victimelor exploatării prin muncă și factorii de vulnerabilitate

27

Pentru a înțelege cum pot fi ajutate cel mai bine victimele exploatării prin muncă, trebuie realizate niște studii despre aspectele esențiale în furnizarea asistenței. Între acestea se pot include aspectele legate de gen și găzduire, asistența psiho-socială și de continuare a vieții, precum și cel mai potrivit mod de a implica persoanele în cauză în serviciile de asistență. Este necesar ca factorii de vulnerabilitate să fie evaluați și înțeleși pentru ca demersurile să se îndrepte către cele mai semnificative vulnerabilități de re-traficare.

ADĂPOST

Linia directoare 6.1 a Principiilor și ghidului OHCHR recomandă ca Statele să se asigure, în cooperare cu organizațiile neguvernamentale, că 'se pune la dispoziție un adăpost sigur și adecvat care să satisfacă nevoile persoanelor traficate' (OHCHR, 2002, 8). De asemenea, Raportorul Special pe trafic de persoane recomandă ca perioada de ședere într-un astfel de adăpost să fie de cel puțin opt săptămâni și că acest timp trebuie să se decidă pe baza nevoilor individuale, cu posibilitatea de a prelungi șederea până la șase luni sau mai mult (Raportor Special, 2009, 14).

Raportul explicativ al Convenției Europene cu privire la traficul de persoane explică faptul că obligația de a asigura „găzduire adecvată și sigură” înseamnă un adăpost protejat și adaptat în care victimele se simt în siguranță (2005, paragraf 153). Raportul se arată că tipul de găzduire depinde de situația personală a victimelor dar face observația că:

Atunci când este vorba de trafic de persoane, adecvate sunt adăposturile cu protecție specială [...] Astfel de refugii, cu personal calificat care să facă față problemelor de asistență a victimelor traficului de persoane, asigură o primire non-stop a victimelor și au capacitatea de a răspunde situațiilor de urgență. Scopul acestor adăposturi este de a oferi victimelor un mediu în care să se simtă în siguranță și unde să li se ofere ajutor și stabilitate (idem, paragraf 154).

Adăposturi anti-trafic specializate cu asistență integrată

Găzduirea este una din principalele nevoi de bază ale victimelor traficului de persoane. În Olanda, întrebate despre nevoile prioritare, majoritatea persoanelor traficate au menționat găzduirea. În Marea Britanie, prioritatea indicată a vizat găzduirea în adăposturi specializate care, după cum au spus persoanele traficate, le face să se simtă în siguranță pentru a reflecta și a se reabilita. În România, unde nu există posibilități de găzduire pentru victime bărbați, adăpostul nu este considerat la fel de important, victimele dorind să se întoarcă în mediul familial. În România, profilul victimei exploatare prin muncă, unde aceasta este, deseori și principalul întreținător la familie, înseamnă și că aceste victime nu consideră că pot sta departe de familie sau de locul de muncă.

În Olanda, 60% dintre persoanele care au solicitat adăpost și îngrijire (atât victime exploatare sexual, cât și prin muncă) au fost găzduite într-un adăpost specializat, pe categorii pentru găzduirea și asistența victimelor traficului de persoane (COSM), găzduirea fiind acordată la intrarea în perioada de reflecție (CoMensha, 2014). Găzduirea într-un alt tip de locuință se face după ce victima a obținut un permis de ședere temporară. Adăpostul specializat, COSM, destinat persoanelor traficate, este un exemplu de bune practici și politici. Adăpostul are trei locații, inclusiv una pentru victime de sex masculin (CoMensha, 2015).

În Marea Britanie, intrarea în MNR înseamnă asigurarea imediată de găzduire și acoperirea nevoilor de bază și apoi referirea către o diversitate de servicii, inclusiv asistență psihologică, consultanță juridică, consiliere și asistență pentru re-inserție profesională sau asigurarea unui loc de muncă. Persoanele traficate care au fost intervievate au apreciat foarte mult asigurarea imediată a unui spațiu de locuit, departe de traficanți și, prin urmare, un loc unde s-au simțit în siguranță.

În România, nu există adăposturi care să găzduiască victime bărbați, în ciuda faptului că aceștia reprezintă majoritatea victimelor traficului de persoane în scopul exploatare prin muncă. Femeile victime ale traficului de persoane în scopul exploatare sexuale primesc asistență în adăposturi ale ONG-urilor sau de stat. Adăposturile gestionate de ONG-uri sunt de tip deschis și semi-deschis iar găzduirea se face pe termen scurt sau mediu. În discuțiile de focus grup, organizate în cadrul cercetării, participanții au menționat că nu este nevoie de adăposturi specializate pentru victimele bărbați având în vedere că foarte puține victime au exprimat nevoia de asistență în regim rezidențial. Persoanele traficate, intervievate și asistate de ADPARE nu au solicitat să stea în adăpost pentru că acestea, fiind principalii întreținători ai familiei, își doreau să se întoarcă la familiile lor cât mai repede.

28

CE LIPSESTE

Limitările care privesc disponibilitatea găzduirii

În Olanda, odată ce victimele nu mai sunt recunoscute ca fiind victime ale traficului de persoane de către sistemul judiciar, acestea își pierd toate drepturile și devin migranți ilegali pentru care nu există posibilități de găzduire în condiții de siguranță. Unii folosesc sistemul de azil ca alternativă. Alții folosesc soluții disponibile în acel moment pe plan local pentru migranții ilegali, de exemplu, accesare asistenței prin administrațiile locale. Multe dintre persoanele care nu au sau nu mai au statut B8 apelează, pentru găzduire, la rețele informale, uneori aceleași rețele comune cu ale traficantului:

“După ce am fugit, am putut locui la o prietenă. Ea era prietena unui prieten. Prietena mea din Canada m-a pus în legătură cu ea pe Facebook. Și ea este tot din țara mea și este căsătorită cu un olandez.” – Sierra

Alternativele de acest fel sunt limitate, accidentale și nesigure, expunând persoana respectivă la riscul de re-traficare. Două dintre persoanele traficate intervievate au spus că s-au întors la traficant iar una dintre ele a menționat, în mod explicit, că acest lucru s-a întâmplat pentru că nu avea nici o altă posibilitate de găzduire.

“Am părăsit acea locuință și îmi era teamă. Nu știam unde să mă duc. Nu aveam nici bani, nici pașaport.

Am stat pe stradă timp de doi ani. Apoi, m-am întors la „angajatorul” meu pentru că nu aveam alte posibilități.” – Wayan

În România, nu există adăposturi specializate pentru a asista victimele traficului de persoane exploatare prin muncă. În lipsa unor adăposturi specializate sau a unor locuințe protejate pentru victimele bărbați, dacă o astfel de victimă are nevoie de un loc unde să stea, atunci este referită la adăposturile pentru persoane vulnerabile sau fără adăpost. Din 2008 nu mai există nici un fel de fonduri guvernamentale pentru asistența victimelor traficului de persoane:

“Ceea ce putem face este să oferim sprijin emoțional victimelor. Nu avem fonduri speciale pentru a le asista și nici suficient personal calificat” (Interviu cu lucrător social, România, 2015)

Adăposturile gestionate de ONG-uri funcționează cu fonduri externe, donații sau sponsorizări. Reprezentanții guvernului și ai ONG-urilor din România intervievați au pus această lipsă de resurse pe seama numărului mic de victime ale traficului de persoane exploatare prin muncă care sunt asistate. Există foarte puține adăposturi de stat funcționale și acestea primesc doar victime ale traficului de persoane exploatare sexual. A fost imposibil de identificat câte adăposturi de stat specializate în asistența victimelor traficului de persoane sunt funcționale pentru că, chiar dacă acestea există, ele fie nu dispun de personal, fie nu au primit autorizațiile de funcționare.

Condiții de cazare improprii

În Marea Britanie, găzduirea persoanelor traficate este asigurată prin Mecanismul național de referire britanic pentru toate victimele potențiale, deși acest studiu arată că standardele variază considerabil în funcție de localizarea geografică și categoria de victime. În special, utilizarea pentru găzduire a unor spații private, care nu sunt de tip adăpost, fără prezența permanentă a personalului, creează o serie de probleme pentru persoanele traficate. Între aceste probleme sunt: nesiguranța locului de cazare mixt în care mulți dintre ocupanții bărbați sunt alcoolici, se produc abuzuri fizice, amenințări și izolare. Una din persoanele intervievate a spus că, pentru a rezista, petrecea cât mai mult timp posibil în afara acestui loc iar o alta a menționat că timp de trei luni nu a vorbit cu nimeni din propria țară sau care vorbea aceeași limbă.

29

În Marea Britanie, s-au menționat în mod special standardele foarte scăzute ale spațiilor de cazare de către persoanele traficate care au solicitat azil și care au fost mutate ulterior în spațiile de cazare pentru solicitanții de azil, unde nivelul asistenței este redus. Ele au descris aceste unități de cazare ca fiind murdare, izolate la marginea orașelor și unde se simțeau în nesiguranță și amenințate.

În Olanda, nu există posibilități de găzduire după cele trei luni de asistență în criză oferită persoanelor traficate. În același timp, există victime care au spus că nu au fost găzduite în adăposturi specializate:

“Am fost într-un adăpost cu dependenți de alcool și droguri și foști deținuți. Eram sub un stres continuu.” – Chike

Abordări descurajatoare cu privire la asigurarea găzduirii în regim rezidențial

În Marea Britanie o parte din victime au raportat o serie de probleme grave legate condițiile de cazare asigurate. Între acestea sunt ploșnițele din dormitoare, cazarea mixtă bărbați – femei sau condițiile inadecvate de cazare. Cu toate acestea, există o teamă comună în rândul victimelor în ceea ce privește personalul de asistență care consideră că trebuie să facă față prea multor cerințe. Dacă relația dintre persoanele traficate și angajații adăpostului a fost bună, în general, ideea că serviciile au fost furnizate mai degrabă prin bunăvoință și nu ca obligație, le-a împiedicat pe persoanele traficate să-și exprime îngrijorări majore.

În Olanda, o parte din persoanele traficate intervievate s-au plâns de comportamentul și cunoștințele de specialitate ale unora dintre profesioniștii adăposturilor, inclusiv în cele specializate. Unele au criticat comportamentul personalului, respectiv faptul că se întârzia la întâlnirile stabilite, sau nu foloseau sistemul de răspuns automat la mesaje atunci când erau în străinătate, lăsând beneficiarul să aștepte și câte două săptămâni. Altele au pus sub semnul întrebării cunoștințele și experiența personalului:

“Este nevoie de profesioniști cu pregătire corespunzătoare. Aceștia au nevoie de instruire în ceea ce privește exploatarea prin muncă.” (discuție focus grup, victime trafic de persoane, 2015)

Acest subiect a fost discutat și de profesioniștii din asistență, participanți la discuțiile de focus grup. Referitor la comentariul făcut anterior de o victimă, unul dintre profesioniști a afirmat că există unele regiuni unde asistenții sociali știu foarte puține lucruri despre exploatarea prin muncă, ea însăși fiind în această situație.

Asistență inadecvată în regim nerezidențial

În Olanda, profesioniștii din domeniul asistenței au observat că persoanele traficate în scopul exploatării prin muncă sunt relativ independente și preferă să fie asistate mai degrabă fără să stea într-un adăpost, decât găzduiți într-un adăpost. Cu toate acestea, s-au menționat dificultățile pe care cei aflați în asistență nerezidențială le au în a accesa serviciile de care au nevoie. În unul din cazurile recente cu un grup mare de victime, o parte dintre acestea nu a putut accesa serviciile obișnuite iar cele care au avut acces s-au plâns că procedurile aferente au durat prea mult timp.

În Marea Britanie, victimele care nu au nevoie sau nu doresc să stea în adăposturi prin MNR, inclusiv, de exemplu, solicitanții de azil care sunt deja găzduiți în unitățile de cazare ale Serviciului National pentru azilanți, beneficiază de asistență în regim nerezidențial din partea furnizorilor de servicii conform MNR. Organizația Migrant Help a raportat că acești beneficiari nerezidențiali primesc aceleași servicii ca cei din adăposturi. De exemplu, ei beneficiază de sprijin financiar, consiliere și sprijin pentru a obține consultanță juridică. În adăposturile specializate, asistența continuă până când persoana respectivă primește o decizie concludentă în ceea ce privește statutul de victimă a traficului de persoane. În regim nerezidențial, asistența se asigură prin vizite la domiciliu sau întâlniri planificate la sediul organizației. Cu toate acestea, unul din furnizorii de servicii a făcut observația că beneficiarii săi, în majoritate femei traficate, care au intrat în MNR dar nu au solicitat găzduire, nu știau că pot beneficia de asistență în regim nerezidențial. S-au mai evidențiat o serie de alte aspecte legate de asistența în regim nerezidențial, în special distanțele pe care persoanele traficate trebuia să le parcurgă pentru a ajunge la serviciile de asistență ceea ce a dus la reducerea sesiunilor de consiliere.

RECOMANDĂRI

30

1. Găzduirea trebuie adaptată la nevoile persoanelor traficate, indiferent de statutul de imigrare

Dacă este necesar, victimele traficului de persoane trebuie să aibă acces la un spațiu de siguranță unde personalul de sprijin să fie accesibil cu ușurință și în care victimele să se simtă confortabil. Cu toate acestea, dacă persoanele traficate preferă să fie asistate în regim nerezidențial sau să se întoarcă la familiile lor, atunci asistența trebuie adaptată în mod corespunzător. Spațiile de cazare în care se regăsesc elementele traumatice ale unei situații de trafic de persoane, inclusiv izolare socială și pericole sau mizerie, trebuie evitate cu orice preț.

2. Toate spațiile de găzduire trebuie să urmărească abilitarea persoanelor traficate

Pentru a face acest lucru, victimelor trebuie să li se asigure îndrumări clare referitoare la drepturile pe care le au și la responsabilitățile furnizorilor de servicii și ale statului. În plus, personalul de asistență din adăposturi trebuie să fie instruit suplimentar în domeniul exploatării prin muncă. Această instruire are ca scop creșterea nivelului de cunoaștere din perspectiva victimei și asigurarea că îngrijirile specializate sunt adecvate atât pentru victimele exploatate sexual, cât și pentru cele exploatate prin muncă.

3. Asistența în adăpost trebuie monitorizată pentru a înțelege nevoile

Pentru a asigura o mai bună înțelegerea a nevoilor persoanelor traficate, serviciile de asistență trebuie monitorizate permanent. Monitorizarea și evaluarea asistenței trebuie realizate continuu, pe toată durata procesului de asistență pentru a include: monitorizare și evaluare realizate de persoanele traficate care oferă feedback în ceea ce privește gradul de satisfacție și de relevanță a serviciilor oferite; monitorizare și evaluare realizate de echipa de profesioniști care pune în aplicare asistența respectivă, pe baza indicatorilor de măsurare a progresului beneficiarilor în diferite etape ale programului de asistență; și monitorizare și evaluare externă a programului de asistență și a gradului de conformitate a acestuia cu standardele de asistență la nivel național și internațional.

ASISTENȚA PSIHOLAGICĂ ȘI SOCIALĂ

Asistența psihologică și socială este o componentă cheie a asistenței de care au dreptul să beneficieze victimele traficului de persoane, în conformitate cu Directiva UE și Convenția Europeană cu privire la traficul de persoane. OSCE, împreună cu Fundația Helen Bamber, a stabilit o serie de îndrumări detaliate referitoare la tratamentul terapeutic al victimelor traficului de persoane, în Raportul din 2013 în care traficul de persoane se leagă de tortură. În Raport se constată că, de regulă, victimele traficului de persoane au nevoie de o perioadă de stabilizare înainte de a fi în măsură să participe efectiv în programul de psihoterapie sau consiliere și, prin urmare, consideră că „reabilitarea și recuperarea pentru victimele traficului de persoane trebuie înțelese ca un proces care trebuie susținut în conformitate cu nevoile individuale pentru a putea asigura starea de bine pe termen lung și a spori siguranța acestora” (OSCE & HBF, 2013, 113). În acest sens, Fundația Helen Bamber îi încurajează pe toți cei cu care lucrează să stabilească inițiative și să creeze autonomie chiar de la începutul terapiei și / sau al asistenței efective.

BUNE PRACTICI

Asistență psihologică și socială prin sistemul de asistență de stat

În Olanda, numai un singur bărbat și două femei au menționat nevoia de asistență psihologică. Cu toate acestea, chiar dacă nu a fost explicit menționată ca o nevoie, în mai mult de jumătate din cazuri, în număr egal de bărbați și femei, s-a adus în discuție asistența psihologică și socială, precum și importanța de a-și spune și altora povestea.

În acest studiu, s-a constatat că, din fericire, cele mai multe victime care au menționat nevoia de asistență psihologică și socială au și beneficiat de astfel de servicii. Acestea au fost furnizate atât de psihologi profesioniști, cât și informal, de alți oameni care au ascultat povestea persoanelor traficate. Asistența informală s-a realizat printr-un grup de diverse persoane între care rude, furnizori de asistență informală din anturajul de co-naționali ai persoanei traficate, avocați, angajați din adăposturi, polițiști și inspectori de muncă, precum și alte persoane traficate din adăposturile specializate.

31

În Marea Britanie, asigurarea de sesiuni de consiliere a persoanelor traficate de către un psihoterapeut de specialitate este o practică standard. Unele dintre victimele care au participat în această cercetare au menționat cât de surprinse de cât de utilă a fost consilierea, considerând acest tip de consiliere ca un aspect pozitiv al asistenței.

Asistență psihosocială de abilitare a persoanelor traficate

În Marea Britanie, organizația Serviciul pentru drepturile femeilor din America Latină, (Latin American Women's Rights Service - LAWRS) oferă consiliere în limba maternă celor cu care lucrează. Consilierea este asigurată până când LAWRS apreciază că beneficiarul consilierii este reabilitat în mod corespunzător. Abordarea generală a organizației LAWRS constă în a pune un mare accent pe comunicarea experiențelor individuale.

Ashiana, o organizație neguvernamentală contractată pentru a furniza servicii în cadrul MNR din Marea Britanie, a confirmat că fundamentul abordării folosite constă în abilitarea femeilor. Reprezentanții organizației au subliniat că modul în care se oferă asistența este la fel de important ca asistența în sine. Organizația Ashiana recomandă necesitatea de a facilita independența din prima zi de acordare a serviciilor pentru a se asigura că persoanele traficate nu-și transferă dependența de traficant asupra furnizorului de servicii.

ADPARE oferă psihoterapie sau consiliere pentru persoanele traficate, atât bărbați, cât și femei, inclusiv terapie individuală concentrată pe traumă, consiliere familială, consiliere de cuplu și asistență psihologică telefonică victimelor din România înainte de repatriere. În plus, ADPARE asigură medierea între victime și familiile acestora. Abordarea ADPARE este concentrată pe asistență individualizată care valorifică resursele individului, inclusiv motivația pentru schimbare, proiecte de viitor și mecanismele de adaptare. Scopul oricărei intervenții este de a îmbunătăți capacitatea persoanei traficate de a funcționa în arii ale vieții identificate ca fiind importante pentru acea persoană, precum și pentru a-și dobândi deprinderi de viață independentă și abilități sociale.

De asemenea, în acest studiu se remarcă mai multe abordări informale de acordare a asistenței psihologice și sociale menite să construiască încrederea și capacitatea persoanelor traficate. Cu zece ani în urmă, organizația FairWork a creat ceea ce au numit “Buddy Project” („Proiectul unui amic”) pentru persoanele traficate, în care persoanele traficate colaborau două câte două și împreună cu voluntari, pentru a-și lărgi rețeaua socială și a evita izolarea. „Amicii” colaborau pentru a-și construi încrederea personală, pentru a-și descoperi și urmări interesele și pentru a se ajuta reciproc la redobândirea identității și demnității. De asemenea, „amicii” se ajutau la abordarea unor probleme personale pe care furnizorii de servicii profesioniști nu aveau capacitatea de a le aborda. Această inițiativă a fost transferată și către alte organizații din diverse regiuni din Olanda unde s-a bucurat de succes.

CE LIPSEȘTE

Este mai puțin probabil ca victimelor de sex masculin să li se ofere sau să accepte asistență psihologică sau activități de asistență socială

În România, victimele de sex masculin exploatate prin muncă rareori solicită consiliere sau psihoterapie. În cazul în care o fac este pentru că, de obicei, există o altă problemă care se intersectează cu exploatarea prin muncă, inclusiv o dizabilitate fizică, un abuz sexual și probleme de relaționare cu familia.

De asemenea, victimele de sex masculin acceptă consilierea psihologică înainte și după investigații medicale și audierile cu poliția sau ședințele de judecată. În rândul bărbaților traficați și intervievați în Marea Britanie, s-a evidențiat preferința generală a acestora de a vorbi cu un prieten sau de a-și rezolva singuri problemele, precum și convingerea că, dacă vorbesc despre aceste probleme, atunci lor o să le fie și mai rău. Cei care lucrează direct cu aceste persoane au presupus că bărbații care refuză consilierea o fac din motive care țin de rușine, de faptul că nu sunt luați în serios sau că nu cred că o consiliere îi poate ajuta, din mândrie și sentimentul că ar trebui să fie în măsură să-și rezolve propriile probleme.

Victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă sunt considerate mai puțin eligibile pentru asistență psihologică

În Olanda, asistența psihologică și socială s-a conturat ca fiind o nevoie esențială: lucrătorii sociali au explicat că, stereotipic, persoanele care au trecut printr-o experiență de exploatare sexuală sunt percepute ca solicitând asistență psihologică mai mult decât cele care au trecut printr-o experiență de exploatare prin muncă. Cu toate acestea, aceștia au remarcat faptul că:

“Victimele care au trecut printr-o experiență de exploatare prin muncă rareori aleg să stea într-un adăpost și, deci, nu există un contact zilnic cu acestea. Nu se știe prea mult despre cum fac față situației. Există ipoteza că nevoile lor psihologice se rezolvă de la sine: „dacă îmi găsesc un loc de muncă, o să mă descurc”. (furnizor servicii de asistență, Olanda, 2015)

În egală măsură, în Marea Britanie, este un lucru obișnuit pentru furnizorii de servicii să spună că „bărbaților nu le place să vorbească despre sentimentele lor” (Interviu cu organizație care oferă asistență, 2015). În particular, în cazul persoanelor traficate în scopul exploatarei prin muncă, există o lipsă de înțelegere a prevalenței și a efectului dependenței acestora. De aceea, există o nevoie urgentă de a instrui toți lucrătorii care intră în contact cu persoane traficate în scopul exploatarei prin muncă astfel încât să poată aborda dependența de droguri sau alcool, precum și nevoie psihologice specific masculine și, în special, reacțiile de natură traumatică.

În România, s-a menționat existența unui ‘blocaj mental’ în rândul specialiștilor în ceea ce privește victimele traficului în scopul exploatarei prin muncă pentru care nu se consideră că este nevoie de asistență specializată. În plus, există o lipsă acută de psihologi instruiți în măsură să ofere asistență psihologică acestor victime.

Nu sunt abordate barierele lingvistice ale asistenței psihologice și sociale

În Olanda, pentru cei care apelează la serviciile de asistență, accesibilitatea lingvistică a asistenței psihologice și sociale a fost menționată ca un motiv de îngrijorare. Aceasta se referă atât la utilizarea limitată a interpreților, cât și la accesul limitat la persoane care vorbesc aceeași limbă și cu care victimele își pot împărtăși experiențele în mod informal.

În Marea Britanie, persoanele traficate menționează lipsa interpreților ca fiind un obstacol în desfășurarea consilierii. De exemplu, o femeie vorbitoare de arabă, s-a prezentat la două întâlniri cu un consilier, fără să fie prezent și un interpret. De asemenea, în Marea Britanie, victimele din adăpost au menționat că lipsa contactului cu persoane care vorbesc aceeași limbă le creează un sentiment de izolare. Pe de altă parte, există și un model de bună practică în ceea ce privește utilizarea interpreților în Marea Britanie oferit de Fundația Helen Bamber, unde sesiunile de consiliere încep prin a-l prezenta pe interpret persoanei traficate și prin a da asigurări că interpretul respectiv înțelege confidențialitatea și semnificația consimțământului în cunoștință de cauză în ceea ce privește beneficiarul. (OSCE & HBF, 2013, 91).

RECOMANDĂRI

1. Asistența psihologică și socială trebuie să fie adaptată la nevoile specifice ale persoanelor traficate și explicată astfel încât să scoată în evidență valoarea sa

Trebuie să existe o intervenție specializată pentru fiecare persoană trafică care solicită asistență pentru a se asigura că psihoterapia sau consilierea specializată este disponibilă și adaptată la nevoile specifice ale respectivei persoane traficate. Tipurile de asistență psihologică și socială – psihoterapie, consiliere, terapie de grup, tehnici de depășire a situației sau informații de sănătate – trebuie selectate în funcție de nevoile identificate. Se va face o evaluare a rezultatelor consilierii pentru a putea măsura progresul și a continua asigurarea de suport ulterior, în funcție de nevoi. Având în vedere că numărul victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă care apelează la asistență psihologică și socială este foarte mic, este important ca pentru acestea să se ofere asistență într-un mod care să reliefeze valoarea acesteia pentru individ, cu grija și timpul necesar explicării conceptelor care stau în spatele asistenței psihosociale.

2. În timpul sesiunilor de terapie trebuie aplicate standardele unei interpretări / translații etice și eficiente

Ca standard în sprijinul asistenței psihologice și sociale, trebuie asigurat interpretariat pentru toate persoanele traficate pentru care limba engleză nu este prima limbă. Interpreții trebuie să fie persoane de încredere, să înțeleagă conceptele principale, să fie acceptați de persoanele traficate și să știe cum să acționeze pentru a întrerupe cât mai puțin sesiunea de terapie. Trebuie să existe și să se respecte o listă de proceduri pentru angajarea serviciilor de interpretariat iar toți interpreții trebuie să fie instruiți și îndrumați corespunzător pentru sesiunile de terapie. 33

Pentru a se asigura că interpretarea nu prezintă nici un risc pentru eficiența sesiunilor de terapie și consiliere, organizațiile specializate în acest domeniu au stabilit o serie de metode pentru implicarea interpreților, în mod etic și eficient. Standardele de Asistență pentru Supraviețuitorii Traficului de Persoane (2014) includ și un standard referitor la „modul de lucru cu interpreții” în care sunt specificate o serie de cerințe: persoana trafică să aleagă dacă interpretul să fie bărbat sau femeie; interpreții să aprecieze importanța translației directe; interpreții să folosească contact vizual și de prezentare adecvat; interpreții să nu folosească mijloace verbale sau non-verbale pentru a comunica o judecată sau o opinie asupra subiectelor discutate; informarea completă a interpreților asupra subiectului în cauză; persoanele traficate să se simtă confortabil în prezența interpretului și să știe că pot avea obiecțiuni în ceea ce privește interpretul în oricare din etapele de consiliere; și personalul care realizează consilierea trebuie „să rămână vigilent și să observe orice schimbare comportamentală care poate indica un disconfort” (Fundația împotriva traficului de persoane, 2014, 19).

3. Trebuie realizate cercetări pentru a înțelege nevoile de asistență psihologică a persoanelor traficate în scopul exploatării prin muncă

Victimelor traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă le trebuie oferită o asistență psihologică și socială specializată, inclusiv prin cunoștințe specializate pentru a lucra cu persoane dependente de droguri sau alcool. Este important să se asigure că furnizorii de servicii înțeleg legătura complexă dintre traume și dependența de substanțe și că victimele beneficiază de tratament specializat. Acest lucru presupune conștientizarea personalului asupra necesității asigurării unui sprijin informal pentru persoanele traficate din partea tuturor celor care se află în locul în care sunt găzduite. Separat de aceste cercetări, trebuie realizate studii care să analizeze mijloacele de asistență psihologică și socială eficientă care să fie oferită bărbaților traficați.

CAPACITATEA DE A MUNCII

Asistarea persoanelor traficate pentru a re-entra pe piața muncii în condiții de siguranță reprezintă o componentă esențială pentru reabilitare și protecție împotriva riscului de re-traficare pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatarea prin muncă. În recomandările internaționale se evidențiază că este de dorit să se acorde victimelor dreptul de a munci ca posibilitate de a-și recăpăta capacitatea de acțiune și autonomia. Articolul 12(4) din Convenția Europeană cu privire la traficul de persoane cere Statelor Membre să adopte norme care să reglementeze accesul victimelor cu reședință legală pe teritoriul respectivului stat pe piața muncii, la formare profesională și la educație. Raportul explicativ al Convenției menționează că aceste măsuri sunt considerate a fi dezirabile pentru a abilita și sprijini victimele în scopul reintegrării în societate dar evidențiază că o astfel de prevedere legală nu creează în sine dreptul la muncă. (2005, paragraf 166).

BUNE PRACTICI

Persoanele traficate beneficiază de asistență în scopul inserției profesionale

În România, organizațiile neguvernamentale oferă persoanelor traficate cursuri de alfabetizare, IT și de limba engleză. De asemenea, o parte din persoanele traficate optează pentru continuarea educației formale și, atât ONG-urile, cât și furnizorii de servicii de stat, le ajută să se înscrie la școli de învățământ general sau profesionale. De asemenea, instituțiile de stat oferă cursuri de pregătire profesională, în special prin agențiile locale de calificare profesională și ocupare a forței de muncă. Cu toate acestea, în general, persoanele traficate sunt înscrise la cursuri private pentru că acestea sunt mai accesibile și oferă mai multe opțiuni. În România, persoanele traficate primesc informații despre piața muncii și legislație, calificarea profesională și asistență pentru re-inserție profesională și pentru a se prezenta la un interviu pentru ocuparea unui loc de muncă. O parte din victimele traficului, care sunt repatriate în România cu ajutorul OIM, au dreptul să beneficieze de Programul de asistență de repatriere voluntară și reintegrare, prin care este alocat un buget de până la 7000 USD pentru a acoperi costuri de asistență și pentru a începe o mică afacere. Victimele beneficiază de asistență despre cum să utilizeze aceste fonduri și cum să-și deschidă o afacere proprie:

“Știu cum să mă ocup de animale. Până cum, am făcut acest lucru numai pentru nevoile familiei. Acum am această posibilitate și voi crește animale pe care apoi să le vând.” (Interviu cu persoană traficată, Romania) 34

În Marea Britanie, școlarizarea în scopul re-inserției profesionale este considerată, de asemenea, foarte importantă, în special cursurile de limba engleză. Experiența de lucru pozitivă și oportunitatea de a câștiga un salariu corect au fost văzute ca având beneficii terapeutice dar și ca mijloace de a-și asigura existența. Furnizorii de servicii de stat (ESOL) organizează cursuri de limba engleză, ca a doua limbă, în parteneriat cu școlile publice. Cursurile structurate sunt considerate o bună modalitate de a reduce izolarea iar, pentru persoanele traficate, un mod de a se ajuta reciproc și pentru a-și asigura un loc de muncă. LAWRS oferă servicii menite să sporească re-inserția profesională a beneficiarilor, inclusiv ajutor pentru căutarea unui loc de muncă, întocmirea unui CV, cursuri de limba engleză, recomandări și activități de voluntariat.

STUDIUL DE CAZ, MAREA BRITANIE: LAWRS asistența pentru inserție profesională cuprinde:

- Consultanță personalizată pentru evaluarea situației personale și găsirea celor mai bune opțiuni;
- Informare și îndrumare pentru elaborarea propriului CV, scrisorii de intenție, cererilor pentru angajare, pregătire pentru interviu pentru un loc de muncă;
- Informații care să ajute la găsirea unui loc de muncă pe baza abilităților, experiențelor și scopurilor personale;
- Cursuri de limba engleză ESOL și acces la programul de schimb lingvistic, pentru a exersa limba engleză;
- Informații despre diferite website-uri pentru locuri de muncă și agenții de plasare a forței de muncă, pentru a putea solicita angajarea într-un loc de muncă;
- Ateliere, seminarii și evenimente pentru a avea cât mai multe ocazii de dezvoltare a abilităților personale;
- Informații despre cursuri și instituții de învățământ pentru a-și dezvolta noi competențe;
- Informații despre cum să-și valideze pregătirea / certificarea profesională în Marea Britanie ;

City Hearts are, de asemenea, un program menit să crească capacitatea de inserție profesională în rândul bărbaților traficați aflați în asistența sa. Cursurile de limba engleză sunt adaptate pentru a-și însuși un

vocabular și informații pentru a preveni re-traficarea – respectiv, despre documentele de plată a salariului și contractele de muncă. De asemenea, City Hearts colaborează cu unități industriale mari pe plan local, care organizează cursuri ESOL pentru angajați pe plan intern. Pentru a crește capacitatea de inserție profesională, City Hearts face recomandări și asigură locuri de muncă și întreprinderi locale, ca de exemplu, depozite, proiecte de renovare din comunitate sau magazine de caritate.

Capacitatea de a munci după identificarea ca persoană traficată

Căutarea unui loc de muncă este principalul motiv menționat de persoanele traficate pentru care au venit în Olanda:

“Oamenii plătesc 10.000 Euro ca să ajungă aici. Jumătate mor pe drum. Preferă să moară decât să se întoarcă în țară. Toți au un vis: să aibă de lucru, o casă, o viață. Ei cred că Europa este un paradis. Dar pentru că este foarte greu să obții viza, ceea ce găsești atunci când poți să ajungi aici trebuie să fie ceva cu adevărat bun.” – Omar

Prin urmare, atunci când cineva iese dintr-o situație de exploatare, are nevoie de un loc de muncă și de un venit pentru a-și recăștiga independența:

“Trebuie să muncesc ca să pot avea grijă de mine și să nu depind de alții.” – Tao

Venitul și permisul de muncă sunt acoperite prin statutul B8 pentru vize care este aplicabil persoanelor traficate care cooperează în cadrul procesului penal. Pe durata perioadei de reflecție, persoanele traficate nu au voie să lucreze dar primesc un ajutor de la stat. Astfel, victimele au timp să reflecteze fără a se preocupa de un nou loc de muncă. Odată ce se obține statutul B8, aceste persoane pot să lucreze. Dacă nu au un loc de muncă, pot solicita ajutorul social. Cei care au statut B8 au un manager de caz individual care îi ajută să completeze documentele necesare pentru a obține ajutorul social. Și furnizorii de servicii asigură asistență pentru a solicita astfel de beneficii.

Similar, persoanele traficate, intervievate în Marea Britanie și-au exprimat o puternică dorință de a munci. Este, în special, cazul acelor persoane traficate care au venit în Marea Britanie pentru a munci ca să poată trimite bani acasă. În Marea Britanie, eligibilitatea persoanelor traficate pentru muncă depinde de statutul de imigrație. Dacă Ministerul de Interne din Marea Britanie stabilește că o persoană este victimă a traficului de persoane, atunci acesteia i se acordă un permis de ședere pentru o perioadă de un an care îi dă persoanei respective dreptul la muncă. Permisul de ședere este acordat în condiții personale determinate sau dacă persoana cooperează în desfășurarea anchetei poliției. În sistemul actual, victimele tind să prefere să solicite azil pentru că o astfel de solicitare acceptată asigură acordarea unui permis de ședere mai sigur și de mai lungă durată, fie ca statut de refugiat, fie ca protecție umanitară. Cetățenii din SEE nu solicită un permis pentru a continua să locuiască și să muncească în Marea Britanie, deși una dintre organizațiile de asistență a menționat că permisul de ședere este din ce în ce mai căutat și acordat victimelor traficului de persoane din SEE pentru a facilita accesul acestora la beneficii.

CE LIPSEȘTE

Oferta limitată de locuri de muncă conduce la re-traficare

Pentru multe persoane traficate, presiunea economică de a contribui sau de a-și întreține familia, nu există prea multe șanse decât aceea de a se întoarce imediat pe piața muncii chiar dacă asta înseamnă să accepte mai puțin decât își doresc și, eventual, chiar și niște condiții de muncă foarte aproape de exploatare (ore peste programul de lucru, muncă fără pauze, lucru pe piața gri, posturi necalificate, posturi sub nivelul de pregătire).

“Când m-am întors acasă nu voiam decât să-mi găsesc un loc de muncă, indiferent de condiții; nu mă gândeam decât că trebuie să încep să muncesc cât mai repede pentru cei doi copii ai mei.” (Interviu cu persoană trafică, România, 2015)

În România, persoanele traficate se confruntă și cu alte obstacole pentru că pot beneficia de ajutor financiar sau de salariul minim pe economie numai dacă își dezvăluie identitatea. Legislația prevede că salariul minim se poate acorda tuturor, sub forma unei subvenții, dar această subvenție se poate solicita numai dacă sunt precizate informații și date referitoare la motivul pentru care se solicită. Astfel, aceste

informații ajung să fie cunoscute de către serviciile sociale și autoritățile locale din zona de domiciliu a victimelor și pot duce la etichetarea din partea comunității, mai ales în comunitățile mai mici. Punând în balanță costurile și beneficiile acestui program, ADPARE nu le recomandă beneficiarilor săi să-l solicite, considerând acest program ca o încălcare a vieții private a victimelor. Mai mult, în practică, locuințele sociale nu sunt disponibile pentru persoanele traficate, lista de așteptare fiind foarte lungă. Având în vedere numărul mare de cereri pentru locuințe, persoanele traficate pot aștepta mai mulți ani până când să primească orice fel de ajutor.

Restricțiile recente impuse în Marea Britanie privind accesul la beneficii pentru cetățenii din SEE înseamnă că, fără un loc de muncă, persoanele traficate se confruntă cu lipsa unei locuințe și cu sărăcia, după încetarea ajutorului prin MNR. Acest lucru înseamnă că necesitatea de a se angaja pe piața muncii devine cu atât mai presantă. Această disperare duce la creșterea riscului de exploatare, după cum au remarcat organizațiile din Marea Britanie care se ocupă de persoane fără adăpost și de migranți.

De asemenea, restricțiile la beneficii reprezintă o problemă și pentru victimele traficului de persoane din Olanda. Dacă o persoană trafică din afara SEE nu mai este recunoscută ca fiind victimă, atunci se pierde permisul de ședere și, legat de acesta, și ajutorul financiar și permisul de muncă. În această etapă, persoanele traficate care sunt cetățeni din țări terțe devin ilegale și vulnerabile. Astfel, victimele traficului ajung vulnerabile la exploatare și au nevoie de un sistem de siguranță alternativ, sprijinit de stat.

RECOMANDĂRI

1. Oferirea de servicii complete de inserție profesională tuturor persoanelor traficate

Pentru a crește probabilitatea ca persoanelor traficate să li se asigure un loc de muncă în condiții de siguranță, se recomandă oferirea unei game de servicii de inserție profesională inclusiv prin a le învăța cum să-și facă un CV, implicare în activități de voluntariat, cursuri de informatică și limba engleză, precum și informare cu privire la drepturile muncii. Toate acestea oferă activități adecvate și utile pentru a-și construi abilități și pot constitui modalitatea prin care să se combată izolarea și plictiseala din lipsă de activități.

36

2. Acordarea de sprijin financiar persoanelor traficate până la reintrarea pe piața muncii

În toate cele trei țări ale proiectului, riscul de re-traficare din cauza sărăciei și a disperării este semnificativ. Ideea că persoanele traficate se pot recupera dintr-o gravă experiență de exploatare prin muncă și pot re-entra pe piața muncii instantaneu este nerealistă. Până când persoana trafică nu este pregătită și aptă să intre din nou pe piața muncii, acestea trebuie să i se asigure sprijin din partea statului pentru a fi siguri că acestea nu ajung în situație de sărăcie și pentru a preveni re-victimizarea.

3. Desemnarea unui manager de caz pentru a facilita accesul la beneficii a persoanei traficate

Sistemele de protecție și ajutor social sunt în sine complexe și greu de accesat. Persoanelor traficate din țările de destinație trebuie să li se acorde un sprijin pentru a înțelege cum funcționează sistemele de protecție socială. Acesta este rolul pe care îl poate avea managerul de caz, desemnat pentru fiecare persoană trafică pentru a facilita accesul la beneficii, în funcție de fiecare situație individuală în parte.

ACCES LA JUSTIȚIE ȘI CONSULTANȚĂ JURIDICĂ

Directiva UE cu privire la traficul de persoane cere Statelor Membre să se asigure că victimele traficului de persoane au acces „fără întârziere la consultanță juridică” și la reprezentare legală, inclusiv în scopul solicitării de compensații / despăgubiri (2011, prevederea 19). Consultanța juridică și reprezentarea legală trebuie asigurate în mod gratuit în cazul în care victima nu dispune de suficiente resurse financiare (idem, Articolul 12(2)).

În mod similar, Convenția europeană privind combaterea traficului de persoane cere Statelor Membre să asigure victimelor acces la asistență juridică și ajutor juridic gratuit în conformitate cu prevederile din legislația națională. Victimele trebuie, „de la primul contact cu autoritățile competente”, să aibă acces la informații referitoare la procedurile juridice și administrative, într-o limbă pe care o înțeleg (2005, Articolul 15). Raportul explicativ al Convenției explică faptul că prin „autorități competente” se înțelege o diversitate de autorități publice, inclusiv poliție sau inspectorate de muncă și că, imediat ce intră în contact

cu astfel de servicii, victima trebuie ori să fie informată adecvat de către acestea, ori să fie orientată către persoane sau organizații în măsură să îi furnizeze informațiile necesare (idem, paragraf 194).

Raportul explicativ al Convenției subliniază, de asemenea, că „este de o importanță capitală ca victimele să fie informate cu privire la orice proceduri pe care le pot folosi pentru a obține compensații pentru prejudiciul suferit” (idem, paragraf 192). De asemenea, Raportul precizează că victimele care nu au dreptul să rămână, trebuie informate cu privire la posibilitatea și procedura de a obține un permis de ședere, fie pe baza unei situații personale deosebite, fie pentru că decide să coopereze în urmărirea penală (idem).

BUNE PRACTICI

Consultanță și ajutor juridic oferite persoanelor traficate

În Marea Britanie, accesul la asistență juridică sub formă de ajutor juridic (consultanță juridică gratuită) pentru victimele traficului de persoane este disponibil pentru anumite aspecte (vezi Ghidul FLEX pentru compensații, 2014). Din perspectiva imigrației, victimele traficului de persoane au dreptul la ajutor juridic pentru a solicita permis de ședere sau pentru a solicita azil. Ajutorul juridic este, apoi, disponibil pentru anumite tipuri de compensații, inclusiv pentru acțiuni civile și acțiuni la Tribunalul Muncii. Cu toate acestea, există o serie de taxe care trebuie plătite pentru a deschide o acțiune la Tribunalul Muncii, ceea ce este foarte dificil pentru persoanele traficate, iar de la fondul guvernamental pentru victime ale infracțiunilor violente, fond gestionat de Autoritatea de compensare a daunelor din infracțiuni, nu se poate solicita ajutor juridic.

Având în vedere diversitatea de combinații de asistență juridică de care persoanele traficate au nevoie, s-a constatat că avocații și firmele de avocatură specializate sunt cele care pot, într-o mai bună măsură, să asigure acest tip de asistență diversificată și rezultatele aferente, pentru persoanele traficate. Unitatea anti-traffic și pentru exploatare prin muncă (ATLEU) este o firmă de avocatură specializată din Marea Britanie care urmărește să combine experiența juridică din domeniul imigrației, găzduirii și angajării pe piața muncii, acoperind astfel toate domeniile implicate în cazurile de trafic de persoane. Abordarea din perspectiva drepturilor omului înseamnă parcurgerea tuturor modalităților legale pentru a obține compensații, precum și permis de ședere pentru victime, acolo unde este necesar. În Scoția, Agenția pentru servicii juridice 37 oferă, de asemenea, persoanelor care au fost traficate, consultanță juridică într-o diversitate de domenii, inclusiv în ceea ce privește opțiunile referitoare la găzduire, imigrație și compensații. Ambele organizații subliniază că oferă informații și explică beneficiarilor diversele opțiuni pe care le au dar că nu iau decizii în locul acestora. În plus, există o rețea națională de avocați, creată prin proiectul ATLeP (Anti-Trafficking Legal Project) în care se face schimb de experiență, informații și materiale-resursă și care ajută la dezvoltarea de bune practici în domeniile juridice care privesc și se ocupă de persoanele traficate.

În plus, s-a menționat că asistența juridică timpurie oferită de avocații din această rețea precum și de alți avocați, de multe ori pro bono, este de ajutor persoanelor care au fost traficate prin faptul că victimelor li se asigură accesul la informații la momentul oportun de pe parcursul procesului de recuperare, permițându-le, în același timp, să înțeleagă conceptele juridice complicate pentru a putea lua o decizie în cunoștință de cauză în orice moment. Pentru orice model de asistență „centrat pe victimă”, consimțământul și luarea deciziilor în cunoștință de cauză sunt foarte importante.

În Olanda, managerii de caz au menționat că asistența juridică completă este necesară, deseori pentru a contracara informațiile eronate aflate din rețelele informale ale victimelor traficului de persoane. Permisul B8 este oferit gratuit, fără costuri dar se recomandă consultanță juridică atât pentru cazurile infracționale, cât și pentru cele de imigrare. Consultanța juridică se poate oferi celor care au achitat o contribuție minimă. În unele cazuri excepționale, această contribuție nu trebuie plătită. De asemenea, și consultanța juridică referitoare la procedurile civile se poate oferi pe baza unei taxe reduse.

În România, asistența juridică cuprinde consiliere cu privire la procedurile de judecată și la reprezentarea în instanța de judecată în procesele penale și civile, la care se adaugă cererile de compensare din fondul pentru victimele infracțiunii al Ministerului Justiției. Asistența juridică începe la primul contact cu persoana trafică și, inițial, se concentrează pe transmiterea de informații referitoare la drepturile victimei. Furnizorii de servicii colaborează cu avocați și însoțesc persoanele traficate la interogatoriile cu poliția și în instanță.

Programul din România privind protecția victimei / martorului în procesul penal a fost menționat ca bună practică de către toți actorii relevanți intervievați. Acest sprijin este asigurat de angajați ai Agenției

Naționale împotriva Traficului de Persoane, psihologi specializați și asistenți sociali cu experiență în însoțirea și sprijinirea victimei pe parcursul etapelor procesului penal.

Ori de câte ori este posibil, asistenți sociali și psihologi ai organizațiilor neguvernamentale pregătesc și însoțesc victima în parcurgerea procedurilor penale.

Victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă au acces la compensații

În România, redresarea economică a persoanelor traficate este esențială și este considerată o chestiune de necesitate imediată și urgentă atât de către persoanele traficate, cât și de către familiile acestora. Cele mai multe dintre victimele intervievate în România sunt fie principalii susținători financiari, fie singurii întreținători ai familiei și este neobișnuit să găsim persoane traficate care să trebuiască să se întrețină numai pe ele.

Legislația românească stabilește două tipuri de compensații disponibile pentru victimele traficului de persoane:

- a. Compensații pentru victimele infracțiunilor violente (prevăzute în Legea 211/2004), acordate la finalul procesului penal de către Comisia de compensare din cadrul Ministerului Justiției;
- b. Compensații rezultate dintr-o acțiune de judecată civilă, ca parte a procesului penal sau după procesul penal, în funcție de valoarea estimată a prejudiciului suferit de victimă.

Aceste măsuri nu sunt cumulative; o victimă nu poate depune solicitări pentru ambele tipuri de compensații. Fiecare tip de compensație are propriile proceduri și perioade de solicitare. Din experiența asociației ADPARE, compensația nu se obține aproape niciodată. Compensațiile prin acțiune civilă se pot obține ceva mai ușor decât cele prin acțiune penală dar acest lucru depinde de blocarea și confiscarea bunurilor traficantilor, precum și de capacitatea victimei de a acoperi taxele de evaluare a bunurilor confiscate.

În Olanda, există câteva modalități de a solicita compensații. O victimă poate: a) să solicite compensații ca parte în procesul penal; b) să facă o solicitare conform legislației muncii, sau c) să solicite compensații din Fondul de compensații pentru infracțiuni violente – un departament autonom al Ministerului de securitate și justiție. Există foarte puține date recente cu privire la rata de succes a diverselor modalități. În ultimii câțiva ani, s-au depus mai multe solicitări de compensații, ca parte a procesului penal, dar în principal pentru cazuri de trafic de persoane în scopul exploatarei sexuale. Compensațiile pentru cazuri de exploatare prin muncă sunt încă foarte puține. Profesioniștii care lucrează în domeniul traficului de persoane nu cunosc întotdeauna cum se poate face o solicitare de compensație conform legislației muncii și, prin urmare, această modalitate nu este utilizată în mod regulat. Până nu de mult, existau doar puține posibilități prin care victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă puteau să solicite compensații prin Fondul de compensații pentru infracțiuni violente.

38

În Marea Britanie, există, de asemenea, patru posibilități de solicitare a compensațiilor de către victimele traficului de persoane (FLEX, 2014). Se poate elibera un ordin de reparație după ce traficanțul este condamnat iar instanța obligă inculpatul la plata compensațiilor pentru victimă. Se poate face o solicitare civilă atunci când victima traficului depune o astfel de solicitare la Instanța Regională în baza unei acțiuni de judecată civile care are ca obiect hărțuirea, sechestrarea sau încălcarea contractului. O victimă a traficului de persoane mai poate să solicite compensații în fața unui tribunal al muncii pentru abuzuri la locul de muncă, de exemplu, pentru că nu este plătită la nivelul salariului minim pe economie, i se rețin sume în mod ilegal, sau pentru discriminare. În final, o victimă poate solicita compensații de la Autoritatea de compensații pentru prejudicii rezultate din infracțiuni (CICA), un fond destinat să compenseze victimele „nevinovate” ale unor infracțiuni violente dacă respectiva victimă a suferit o vătămare corporală care poate fi asociată în mod direct cu faptul că este o victimă a unei infracțiuni violente.

CE LIPSEȘTE

Utilizare limitată a modalităților de compensare de către persoanele traficate

Foarte puțini dintre specialiștii intervistați în Marea Britanie au cunoștințe sau experiență în ceea ce privește modalitățile legale disponibile pentru victimele traficului de persoane pentru a obține

compensații financiare. S-au conturat două percepții greșite – prima este aceea că o compensație este posibilă numai dacă traficanțul este în urmărire penală și a doua este aceea că o compensație financiară este imposibil de obținut dacă persoana traficată a plecat din țară.

Guvernul Marii Britanii nu strânge nici un fel de date referitoare la acordarea unor compensații solicitate de persoanele traficate, în urma urmăririi penale sau a unui proces civil (FLEX, 2014). Printre organizațiile de asistență intervievate de FLEX, foarte puține au putut menționa soluționarea favorabilă a solicitărilor de compensații. Pentru fiecare modalitate de accesare posibilă în Marea Britanie există o serie de bariere (FLEX, 2014). De exemplu, în cazul în care există un ordin de reparație, cea mai importantă barieră este cerința de a fi identificat, de a exista o urmărire penală sau o condamnare a infractorului. În fața unui Tribunal al Muncii, o victimă a traficului de persoane care nu are dreptul legal de muncă în Marea Britanie pe perioada de exploatare, se află în imposibilitatea de a depune orice fel de reclamație / solicitare, inclusiv pentru salarii neplătite sau concediere abuzivă. De asemenea, recent Tribunalele muncii au introdus o serie de taxe iar lucrătorii domestici nu sunt acoperiți de cerințele salariului minim, ceea ce creează și mai multe obstacole. În cazul unei solicitări de compensație la CICA, acordarea acestei compensații se reduce sau se întrerupe dacă prejudiciul infracțiunii nu a fost raportat la poliție, în cel mai rezonabil termen cu putință, dacă solicitantul are cazier sau dacă solicitantul nu cooperează deplin cu poliția.

În mod similar, și în Olanda există o utilizare limitată a posibilităților de compensare. Din cercetare rezultă că sunt două motive pentru această realitate. Primul, la fel ca în Marea Britanie, există o lipsă de cunoaștere din partea managerilor de caz și a specialiștilor cu privire la posibilitățile de compensare existente. Al doilea motiv este confuzia cu privire la rolul și responsabilitățile Inspectoratului de muncă SZW în ceea ce privește compensarea:

“Demersurile pentru a obține compensații pentru victimele traficului de persoane nu sunt o sarcină a Inspectoratului. Sau, cel puțin, acest lucru nu este înțeles ca atare. Sarcina Inspectoratului este aceea de a se asigura că se respectă legea.” (Interviu cu organele de aplicare a legii, Olanda, 2015)

În România, valoarea compensației acordate nu poate depăși suma a zece salarii brute minime pe economie. Din baza de date a asociației ADPARE, o singură persoană a primit această compensație, în 2008, chiar dacă această persoană nu a fost o victimă a traficului, ci victima unei tentative de omor. Nu s-au putut identifica nici un fel de date care să ateste dacă o astfel de compensație a fost vreodată acordată unei victime a traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă.

39

Consultanța juridică de specialitate nu este întotdeauna oferită gratuit

În Olanda, în ciuda faptului că persoanele traficate primesc sprijin juridic gratuit pe parcursul procesului penal și că taxele sunt foarte mici în cazul unui proces civil, acest sprijin, din punct de vedere al costurilor consultanței juridice, poate rămâne în continuare prohibitiv pentru persoanele traficate. Chiar și contribuția minimă pe care trebuie să o suporte victimele poate fi o sumă foarte mare pentru ele. Sindicatele asigură acest sprijin numai dacă victima este membră de sindicat și, iarăși, cotizația de membru nu este întotdeauna o sumă pe care și-o pot permite.

În Marea Britanie, victimele traficului au dreptul la asistență juridică imediat ce au primit o decizie favorabilă (pe motive rezonabile sau concludente) referitoare la situația lor de trafic. Aceasta înseamnă că, în general, o victimă nu poate beneficia de consultanță juridică înainte de a fi referită către MNR, și nici chiar despre sau procedurile de referire în sine, în ciuda posibilelor consecințe și complexități (FLEX 2014). Una din organizațiile de asistență a afirmat pentru FLEX că lipsa de consultanță juridică pre-referire către MNR afectează capacitatea persoanei traficate de a-și da consimțământul în cunoștință de cauză pentru a intra în acest mecanism național de referire, pentru că nu cunoaște toate datele, opțiunile și posibilele repercusiuni.

În România, fonduri foarte limitate pentru servicii de asistență juridică înseamnă că este foarte greu de implicat un specialist cu expertiză în cazuri de trafic de persoane. În conformitate cu Codul de procedură penală, toate părțile implicate într-un proces trebuie să fie reprezentate de un avocat, inclusiv partea vătămată (victima). Dacă una din părți nu-și poate permite să angajeze un avocat, instanța va numi un avocat din oficiu care să-i reprezinte interesele pro bono. Acești avocați sunt specializați în drept penal și fac parte din barourile locale. Cu toate acestea, cei mai mulți dintre ei asistă părțile vătămate dar și pe suspecti și nu sunt, în majoritatea lor, sensibili la nevoile și la tratamentul special care trebuie acordat victimelor. Din acest motiv, deseori, avocații nu interacționează în nici un fel cu victima, nu

solicită nici un fel de măsuri de protecție în instanță, nu asistă victimele să solicite remedieri sau compensații și, deseori, se schimbă foarte des pe parcursul procesului.

Număr limitat de avocați specializați

În Olanda, victimele intră în contact cu un avocat specializat prin intermediul managerilor de caz sau prin intermediul unității de poliție unde este depus dosarul. Dacă victima este identificată ca fiind în custodie în străinătate, atunci i se atribuie un avocat din oficiu. Începând cu 1 iulie 2015, avocații care asistă victimele traficului de persoane, pe legea penală sau a imigrației, trebuie să fie specializați. Cu toate acestea, avocații specializați nu sunt prea numeroși și nu toți avocații specializați au o vastă experiență cu victimele traficului de persoane iar modalitățile de compensare nu sunt de loc utilizate. Puține sunt victimele care sunt puse în legătură cu un avocat civil pentru a analiza posibilitățile de solicitare de compensații conform legislației muncii dar, în cazul în care se face o solicitare de compensații conform legislației muncii, numărul avocaților specializați este foarte restrâns.

În Marea Britanie, există un număr restrâns de avocați specializați în trafic de persoane în scopul exploatarei prin muncă, ca de exemplu ATLEU și Agenția pentru servicii juridice (vezi mai sus). Cu toate acestea, aceste servicii se limitează la marile orașe iar mulți dintre furnizorii de servicii sunt de acord că este o nevoie imperioasă de avocați specializați în toate regiunile Marii Britanii. În plus, restricțiile cu privire la ajutorul juridic înseamnă că avocații specializați se pot ocupa doar de un număr limitat de cazuri pe an.

Asistarea victimelor traficului de persoane nu este un subiect inclus în programa de formare continuă a avocaților din România. Pentru a îmbunătăți și completa asistența juridică a victimelor traficului de persoane, asociația ADPARE și organizația Pro Refugiu derulează, în prezent, un proiect în România care urmărește crearea unei rețele de avocați specializați în asistarea victimelor traficului de persoane. S-au realizat deja câteva sesiuni de formare și întâlniri ale experților pentru a pune bazele unei rețele de 20 de avocați specializați și care doresc să acorde asistență juridică victimelor traficului de persoane.

RECOMANDĂRI

40

1. Îmbunătățirea accesului la compensații pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă

Există trei posibilități prin care accesul la compensații se poate îmbunătăți:

1. Angajații instituțiilor și organizațiilor relevante trebuie să-și îmbunătățească cunoștințele privind toate posibilitățile legale disponibile pentru victimele traficului de persoane în scopul exploatarei prin muncă, inclusiv compensațiile;
2. Agențiile acreditate de inspecție a muncii și de identificare care au capacitatea de a confisca bunurile și pot aplica amenzi infractorilor trebuie să aibă și capacitatea de a ordona compensațiile pentru persoanele traficate pentru abuzurile suferite; și
3. Statul trebuie să asigure ca toate posibilitățile de compensare să fie ușor accesibile pentru persoanele traficate.

2. Sensibilizare în rândul persoanelor traficate cu privire la despăgubirile legale

Informațiile trebuie oferite persoanelor traficate cu privire la drepturile lor și la compensațiile reparatorii legale într-o manieră și formă clară și ușor de înțeles. Specialiștii care lucrează cu victimele traficului de persoane trebuie să înțeleagă toate posibilitățile de compensare legale pentru a-i putea recomanda persoanei traficate un specialist în domeniul juridic corespunzător.

3. Îmbunătățirea accesului la consultanță juridică prin crearea de rețele de avocați specializați

Accesul la consultanță juridică trebuie îmbunătățit; o rețea de consilieri juridici, care să lucreze cu persoanele traficate în scopul exploatarei prin muncă, poate facilita o mai bună folosire a resurselor, cum ar fi împărtășirea cazuisticii și a bunelor practici pentru a consolida posibilitățile de obținere a reparațiilor și a lărgi expertiza juridică. În acest sens, este nevoie ca avocații să fie instruiți prin abordări din perspectiva drepturilor, să se asigure că mai multe persoane traficate beneficiază de consultanță

juristică de înaltă calitate și de toată gama de posibilități de remediere.

POSIBILITĂȚI DE A-ȘI CONTINUA VIAȚA (POST-ASISTENȚĂ, INTEGRARE, REPATRIERE, ANGAJARE PE PIAȚA MUNCII)

Fostul Raportor Special al Națiunilor Unite pentru trafic de persoane observa că activitățile de reintegrare, inclusiv monitorizare și post-asistență trebuie realizate pentru a asigura reabilitarea socială și economică a victimei și pentru a evita riscul de re-traficare și revictimizare. În cazul în care victima rămâne în țara de destinație, trebuie să fie depuse toate eforturile de reabilitare ale acesteia, inclusiv în ceea ce privește educația, oportunitățile de formare profesională și de angajare pe piața muncii (Raportor Special, 2009, 17).

În cazul în care victimele se întorc în țara de origine, Convenția Europeană cu privire la traficul de persoane cere ca repatrierea să se producă „cu respectarea drepturilor, siguranței și demnității” victimei (2005, Articolul 16 (2)). În Comentariile de la Convenție se menționează că această prevedere este aplicabilă atât pentru statul care acceptă repatrierea victimei, cât și statului de unde se face repatrierea și se specifică faptul că în „drepturi” sunt incluse, în special, dreptul de a nu fi supusă unui tratament inuman sau degradant, dreptul la protecția vieții private și de familie, și dreptul la protecția identității victimei (idem, paragraf 202).

BUNE PRACTICI

Asistență de reintegrare asigurată când persoana traficată dorește să se întoarcă în țara de origine

Cinci persoane traficate intervievate în Olanda au vorbit în termeni pozitivi despre întoarcerea în țara lor de origine. Repatrierea voluntară asistată este asigurată prin Organizația Internațională pentru Migrație, iar repatrierea voluntară și forțată (care nu se aplică victimelor) este asigurată prin Serviciul de Repatriere și ședere (DT&V), o agenție care funcționează din partea Ministerului olandez de securitate și justiție. Posibilitatea de a se întoarce în țara de origine este discutată cu persoana traficată din adăpost sau din afara adăpostului, și, recent, s-a experimentat în fază pilot, o nouă strategie despre cum să se discute despre și să se organizeze posibilitățile de întoarcere în condiții de siguranță. (Kootstra and Petrova, 2014). Nici una din persoanele intervievate nu a simțit presată să se întoarcă.

În România, se consideră că în ceea ce privește repatrierea, cooperarea dintre furnizorii de servicii este foarte importantă. Doi dintre asistenții sociali intervievați au menționat câteva exemple de bună cooperare cu ONG-uri din țările de destinație, care au ajutat la pregătirile anterioare repatrierii. Acestea au însemnat: corespondență telefonică și email cu managerul de caz; acordare de asistență și furnizare de informații victimei prin telefon; obținerea de date despre domiciliul și familia din România; medierea relației victimei cu familia; punerea la curent a victimei cu informații despre măsurile care se iau în țara de destinație; evaluarea riscurilor asociate cu repatrierea voluntară asistată; cooperarea cu instituțiile relevante din România (coordonatorul anti-trafic, serviciile sociale de stat, autorități locale); evaluarea familiei victimei și evaluarea statutului legal.

În România, Organizația Internațională pentru Migrație și Agenția Națională împotriva traficului de persoane asigură asistență la repatriere. Pe baza consimțământului victimei, aceste două instituții asigură preluare și transportul fie către un adăpost, fie către localitatea de unde au plecat sau localitatea natală. De asemenea, persoanei traficate i se oferă asistență pentru a stabili un plan de activități care să fie puse în practică la întoarcerea în țară pentru a se asigura că se poate reabilita complet. În plus, se asigură sprijin pentru a se implica în ancheta poliției și audierile din instanță, inclusiv păstrarea comunicării cu victima și managerul de caz și informarea familiei acesteia cu intervențiile din țara de destinație.

În Marea Britanie, victimele traficului care doresc să se întoarcă în țara natală sunt asistate de organizația neguvernamentală Refugee Action, prin serviciul ‘Choices’, care oferă consiliere și facilitează diverse programe de repatriere voluntară. Pentru repatriații care solicită azil, pentru cei cărora li s-a refuzat acordarea de azil sau pentru cei care dețin permis de ședere din motive personale, este disponibil programul de Repatriere voluntară asistată și reintegrare (VARRP). Zborul și transportul până la domiciliu este gratuit iar celor care se repatriază li se pune la dispoziție suma de £1500. Programul de Repatriere voluntară asistată pentru migranții ilegali (AVRIM) este destinat cetățenilor din afara spațiului economic european (SEE) care nu au dreptul legal de a rămâne în Marea Britanie. Un manager de caz pentru reintegrare acordă consultanță cu privire la demersurile necesare și, respectiv, referitor la opțiunile post-

repatriere. Tuturor celor repatriați li se solicită să semneze o declarație prin care afirmă că se întorc de bună voie și confirmă că înțeleg implicațiile repatrierii și termenii referitori la revenirea în Marea Britanie. Pentru repatrierea cetățenilor din SEE, asociația Thames Reach, o asociație care asigură cazare, derulează proiectul London Reconnection prin care ajută persoanele vulnerabile fără adăpost care doresc să se întoarcă în țara lor. Se oferă consultanță despre cum se pot întoarce acasă și are ca scop punerea în legătură a celor care se repatriază cu servicii adecvate nevoilor lor la întoarcerea în țara de origine, de exemplu, adăpost și asistență medicală pentru orice fel de probleme de sănătate, cum ar fi dependența / consumul de droguri sau alcool.

Website-ul Routes Home conține o serie de informații despre serviciile de asistență din diferite state din SEE și include și un ghid cu serviciile consulare.

Integrarea în țările de destinație ajută persoanele traficate să-și continue viața

Zece persoane traficate intervievate în Olanda în scopul acestei cercetări au descris eforturile lor de a se stabili în Olanda. Sistemul de asistență urmărește ca victimele să devină independente în societatea olandeză iar acest lucru este pe aceeași lungime de undă cu dorințele persoanelor traficate intervievate și cu opinia profesioniștilor relevanți care lucrează direct cu aceste persoane. Conform Statutului B8, se acordă un permis de ședere și de muncă care le permite persoanelor care au trecut anterior printr-o experiență de trafic de persoane să înceapă să se integreze în societatea olandeză. De asemenea, sistemul de asistență oferă și asistență pentru integrare, inclusiv ajutor pentru a obține un pașaport, posibilitatea de a urma cursuri de limbă și a găsi un loc de muncă.

În Marea Britanie, organizațiile de asistență au menționat că personalul care lucrează direct cu victimele discută despre integrarea post-MNR încă de la început și stabilesc, în mod activ, legătura dintre persoanele traficate și principalele instituții de stat care oferă servicii legate de integrare, inclusiv cursuri de limba engleză și asistență pentru re-insertie profesională, ambele fiind considerate activități cheie pentru integrare. Una din organizațiile de asistență a făcut un parteneriat cu un colegiu local pentru a facilita furnizarea de cursuri de limbă engleză pentru persoanele traficate, atât pentru a învăța limba, cât și pentru a-și construi un cerc de prieteni. O altă organizație referă persoanele traficate către un Job Centre de stat pentru a beneficia de asistență în căutarea unui loc de muncă. Majoritatea organizațiilor intervievate consideră educația ca având o importanță secundară, cu excepția unei organizații care se ocupă de solicitantii de azil care nu au permis de muncă și care, prin urmare, militează pentru o creștere a gradului de acces la învățământul universitar.

42

Asistența continuă le ajută să-și continue viața

STUDIU DE CAZ, MAREA BRITANIE

Organizația City Hearts, furnizor de servicii de asistență pentru persoane traficate din Anglia, oferă asistență pe termen lung victimelor de sex masculin din statele UE. Modelul este conceput pornind de la punctul de vedere a persoanei traficate, asistându-i pe bărbați pe parcursul lor către o viață independentă, adică „un loc de muncă stabil și o locuință (interviu cu asistent social, 2015).

Acest tip de asistență are patru componente esențiale: locul de muncă, locuința, educația și consultanță și asistență continuă.

Loc de muncă: City Hearts colaborează cu întreprinderi locale și agenții de recrutare, lideri în domeniul practicilor economice. Acestea fac recomandări și asigură locuri de muncă la întreprinderile locale, inclusiv depozite, proiecte de reabilitare din comunitate și magazine sociale.

Locuință: Se acordă asistență pentru a ajuta la găsirea unei locuințe, inclusiv prin oferirea de pachete de servicii pentru a se muta și un lucrător social de sprijin.

Educație: City Hearts colaborează cu întreprinderi mari care organizează cursuri ESOL la locul de muncă pentru angajații care urmează cursuri de calificare profesională în limba engleză.

Consultanță și asistență continuă: se asigură un serviciu de consultanță timp de 2 ore pe săptămână la un centru de primire. Acesta nu este un serviciu în sens structurat, ci se numește „asistență tip ancoră” iar persoanele traficate pot solicita ajutor pentru diverse chestiuni, respectiv găsirea unui loc de muncă, să locuiască în propria locuință sau înțelegerea facturilor de plată. Acest tip de asistență reprezintă și o șansă de a ieși, socializa și păstra legăturile cu organizația City Hearts.

În ceea ce privește opțiunile de a-și continua viața, există o mare lipsă de fonduri.

În Marea Britanie, sistemul MNR a fost descris ca un proces de “salvare” dar, cu toate acestea, răspunsurile post-salvare înseamnă o provocare semnificativă pentru toți cei implicați. Mulți dintre cei care lucrează direct cu victime și-au manifestat îngrijorarea referitor la modul în care încetarea bruscă a asistenței afectează persoanele traficate după ce s-a stabilit că este o situație de trafic.

Principalele provocări la ieșirea din asistență sunt găsierea unei locuințe și a unui loc de muncă. Revizuirea recentă a MNR din Marea Britanie propune luare unor măsuri pentru dezvoltarea unei infrastructuri care să sprijine victimele după perioada de reflecție și reabilitare prevăzută în Mecanismul național de referire. (Ministerul Afacerilor Interne, 2014, 36).

Continuă să existe vulnerabilitate la trafic de persoane

Gradul de vulnerabilitate la re-traficare în rândul victimelor este foarte ridicat. Fără a cunoaște numărul și natura cazurilor de re-traficare, capacitatea de a preveni continuarea ciclului de exploatare pentru unele dintre victimele traficului de persoane este foarte limitată.

Câteva dintre organizațiile de asistență a victimelor traficului de persoane din Marea Britanie au menționat că au avut beneficiari care au re-întrat în serviciile furnizate a doua și a treia oară. Alte persoane intervievate au arătat că o parte din aceste persoane traficate au fost salvate de raidurile poliției de patru sau de cinci ori. O altă organizație de asistență a afirmat că, urmare a lipsei de consultanță în domeniul imigrației sau a posibilităților de a-și continua viața, persoanele traficate ajung “să nu aibă unde să locuiască, să trăiască în sărăcie și să continue să lucreze în același loc de muncă de unde au fost salvate. Și, dacă ajung din nou în situația anterioară, nici nu mai vin să spună ce li se întâmplă pentru că au convingerea că nu are nici un rost”. (organizație de asistență, Marea Britanie, 2015).

43

În Olanda, s-a constatat că victimele care nu au sau nu mai au statut de victimă a traficului de persoane și, astfel, devin persoane cu ședere ilegală, sunt lipsite de orice posibilitate de a locui într-un loc adecvat și le crește vulnerabilitatea la trafic de persoane. În mod similar, în România, sărăcia este factorul care conduce la re-traficare.

RECOMANDĂRI

7. Posibilități de a-și continua viața

1. Dezvoltarea de modele de sprijin continuu pentru persoanele traficate după perioada de asistență

Specialiștii care lucrează direct cu victime trebuie să păstreze contactul cu persoanele care au ieșit din sistemul de asistență. Un astfel de sprijin continuu reprezintă pentru aceste persoane posibilitatea de a solicita consultanță și ajutor iar contactul social face ca ieșirea din sistemul de asistență să fie mai puțin bruscă, ceea ce contribuie la obținerea de rezultate mai sustenabile pentru persoanele traficate. De asemenea, în acest mod se poate preveni re-traficarea pentru că se poate verifica, periodic, dacă persoana este bine, dacă este sau nu vulnerabilă și poate veni oricând pentru a solicita un ajutor considerat necesar.

2. Înregistrarea datelor referitoare la re-traficare pentru a evalua mai bine identificarea și sistemele de asistență

Este necesară o centralizare a datelor referitoare la cazurile de re-traficare. Această necesitate decurge din nevoia de a evalua dimensiunile fenomenului de re-traficare și factorii care expun persoanele la riscul de a fi re-traficate. Aceste informații se pot utiliza pentru a documenta abordarea strategică pentru prevenirea re-traficării, precum și pentru a putea măsura cât de bine este îndeplinit scopul de a oferi soluții durabile. Un studiu aprofundat asupra vulnerabilității de re-traficare poate ajuta și la elaborarea de măsuri speciale pentru a identifica persoanele vulnerabile la re-traficare și pentru a preveni re-traficarea.

BIBLIOGRAFIE

Aberdein, Charlotte and Cathy Zimmerman, 2015. 'Access to mental health and psychosocial services in Cambodia by survivors of trafficking and exploitation: a qualitative study' *International Journal of Mental Health Systems* (2015) 9:16

CoMensha, 2 May 2015, 'Is there specialized care available in Netherlands?' Available from [http://mensenhandel.nl / pagina/is-er-gespecialiseerde-opvang-beschikbaar-in-nederland](http://mensenhandel.nl/pagina/is-er-gespecialiseerde-opvang-beschikbaar-in-nederland)

CoMensha, 2014. *Jaarcijfers CoMensha. Het beeld van 2013*. Amersfoort: CoMensha

Council Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims. *Official Journal of the European Union* L 101

Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings and its Explanatory Report. Council of Europe Treaty Series No. 197. Warsaw: CoE, 2005

FLEX, 2014. *Guide to Legal Remedies for Victims of Trafficking for Labour Exploitation*. London: Focus on Labour Exploitation

FLEX, 2015a. *Policy Blueprint: Combatting labour exploitation through labour inspection*. London: Focus on Labour Exploitation.

FLEX, 2015b. *Parliamentary Briefing on the Immigration Bill*. See www.labourexploitation.org

GLA, 2013. *Strategy for Protecting Vulnerable and Exploited Workers 2013-2016*. Online. Available at: http://www.gla.gov.uk/Marea_Britanie/Publications/Annual-Report-and-Accounts/

Hiah, J. & R. Staring, 2013. "Maar Hollanders zouden zeggen dat het uitbuiting is ..." Chinese restauranthouders en illegale Chinezen over werken bij 'de Chinees'. *Tijdschrift voor Criminologie* 2013 (55) 1, 44-58

Home Office, 2014. *Review of the National Referral Mechanism for victims of human trafficking*. London: The Stationary Office

Human Trafficking Foundation, 2014. *Trafficking Survivor Care Standards*. Watford: Human Trafficking Foundation

ILO, 2008. *Forced Labour and Human Trafficking: Handbook for Labour Inspectors*. Geneva: ILO, 2014. P029 - Protocol of 2014 to the Forced Labour Convention, 1930. Online. Available at: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::PI2100_ILO_CODE:P029

Inspectie SZW, 2015. *Jaarverslag 2014, Inspectie SZW*. Mei 2015. Den Haag: Inspectie SZW

IOM, 2008. *Trafficking of men – a trend less considered. The case of Belarus and Ukraine*. Geneva: International Organisation for Migration

Jagland, Thorbjørn, Secretary General of the Council of Europe, at the Council of Europe - OSCE Conference "Not for Sale – Joining Forces against Trafficking in Human Beings" (Vienna, 17-18 February 2014). Available at <http://www.osce.org/secretariat/115755?download=true>

Joseph Rowntree Foundation, 2014. *Forced Labour in the United Kingdom*. Available from https://www.jrf.org.uk/Marea_Britanie/report/forced-labour-united-kingdom.

Kootstra, T. and D. Petrova, 2014. *Safe Return and Reintegration for Victims of Trafficking and Victims of Domestic Violence Facing Residency Problems. Overview of the results of the Safe Return project 2013 – 2014 and field research on the data collected from all the cases involved, with focus on the decision making process of the victims to stay in the Netherlands or return to the country of origin and the factors influencing this decision*. September 2014. Amersfoort: Federatie Opvang, Federation of Shelters.

Martens, E.D.I. & S.E. Van den Brink, 2013. 'Van signaal tot tenlastelegging? Uitdagingen in de opsporing, vervolging en berechting van mensenhandel', *Strafblad* 2013-11/3, 195-204

Men's Health Centre MEN, 2014. *Male victims of human trafficking in Austria*. Available from **Error! Hyperlink reference not valid.**

Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld Tegen Kinderen, 2009. *Mensenhandel: Sevende rapportage van de Nationaal Rapporteur*. Den Haag: Nationaal Rapporteur

OCHCR, UNHCR, UNODC, UN Women and ILO, 2011. *Prevent. Combat. Protect. Human Trafficking: Joint UN Commentary on the EU Directive – A Human Rights-Based Approach*. Available at: <http://www.unhcr.org/4ee6215e9.html>

OHCHR, 2002. *Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking*. Available at: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/Traffickingen.pdf>

OHCHR, 2010. *Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking: Commentary*. Geneva: Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)

OSCE, 2004. *NATIONAL REFERRAL MECHANISMS: Joining Efforts to Protect the Rights of Trafficked Persons: A Practical Handbook*. Warsaw: OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)

OSCE, 2008a. *Human Trafficking for Labour Exploitation: Identification, Prevention and Prosecution*. Vienna: Office of the Special Representative and Coordinator for Combating Trafficking in Human Beings

OSCE, 2008b. *Human Trafficking for Labour Exploitation/Forced and Bonded Labour: Prosecution of Offenders, Justice for Victims*. Vienna: Office of the Special Representative and Coordinator for Combating Trafficking in Human Beings

OSCE & Helen Bamber Foundation, 2013. *Trafficking in Human Beings Amounting to Torture and Other Forms of Ill-treatment*. Occasional Paper Series No. 5. Vienna: Office of the Special Representative and Coordinator for Combating Trafficking in Human Beings

45

Politie (2014) *Evaluatie pilot 'veilige aangifte ongedocumenteerde vreemdelingen'*. 17 Augustus 2014. Amsterdam: Politie

Salvation Army, 2013. *Support Needs of Male Victims of Human Trafficking: Research Findings*. Available at: <http://www.nrpfnetwork.org/MareaBritanie/SiteCollectionDocuments/Support%20needs%20of%20male%20trafficking%20victims%20-%20FINAL.pdf>

Special Rapporteur Joy Ngozi Ezeilo, 2009. *Report of the Special Rapporteur on trafficking in Persons, especially women and children*, UN DOC A/64/290

Staatscourant 2010 nr. 20746, Aanwijzing slachtofferzorg van het College van procureurs-generaal

Staatscourant 2013 nr. 16816, Aanwijzing Mensenhandel, 21 juni 2013, valid per 1 juli 2013

Zorgnetwerk Mensenhandel Regio Haaglanden, 2012. *Voortgangsrapportage Haags zorgnetwerk mensenhandel 2010/2011*. Den Haag: Zorgnetwerk Mensenhandel Regio Haaglanden